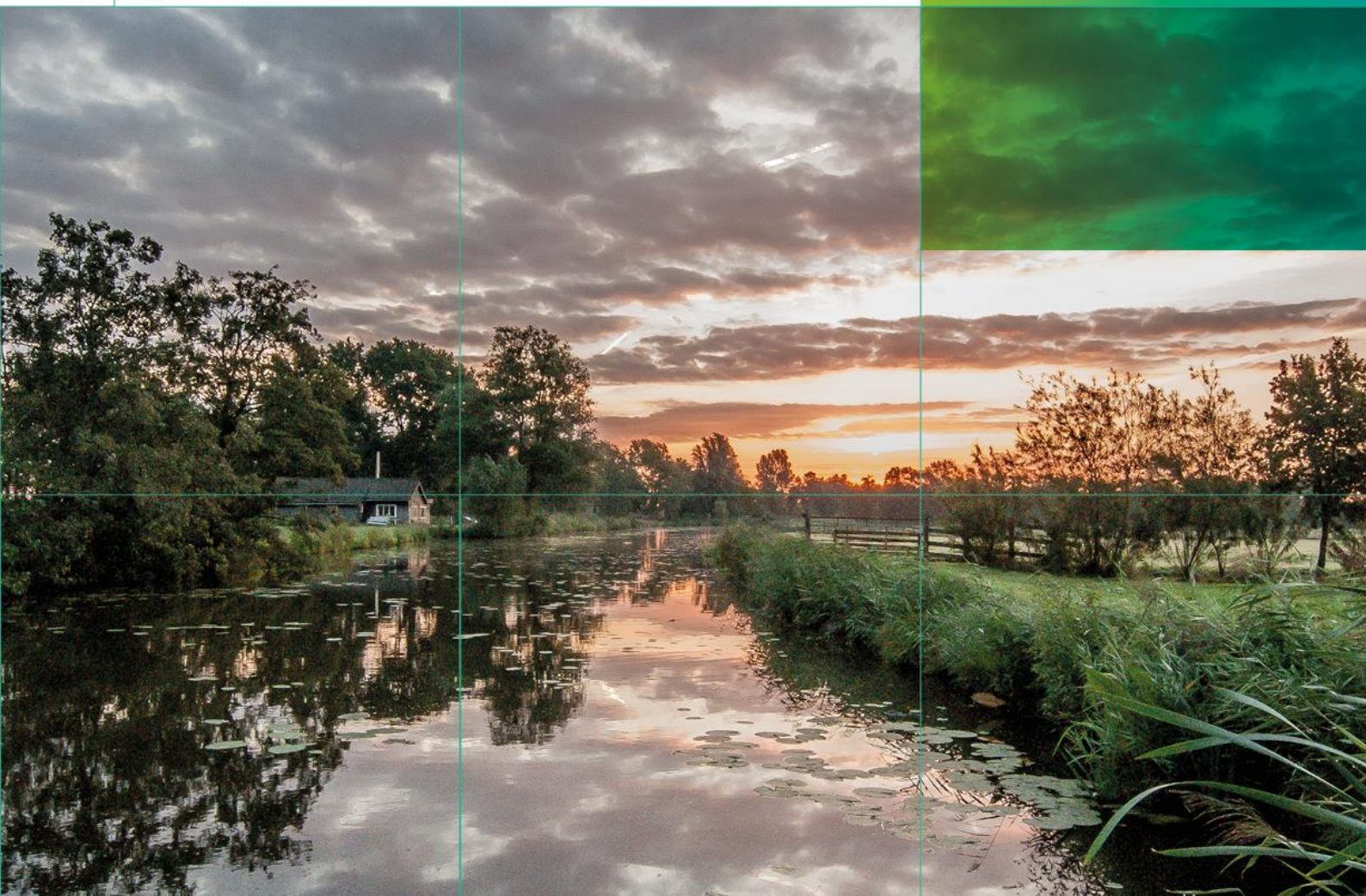
FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Jaarstukken 2023

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Bestuurlijke samenvatting 4

3 Ontwikkelingen 9

4 Programmaverantwoording 14

4.1 Programma Vergunningverlening en Specialistisch Advies 14

4.2 Programma Toezicht en Handhaving 17

5 Programma bedrijfsvoering (incl. management) 25

5.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt 25

5.2 Baten en lasten programma Bedrijfsvoering 28

5.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen 30

6 Paragrafen 31

6.1 Bedrijfsvoering 31

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 33

6.3 Financiering 35

7 Jaarrekening 2023 36

7.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 36

7.2 Balans per 31 december 2023 39

7.3 Toelichting op de balans 40

7.4 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023 46

7.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 46

7.6 Vermogensmutaties 52

7.7 Rechtmatigheidsverantwoording 52

7.8 Overige gegevens 53

Bijlage I: Risicoanalyse 56

Bijlage II: Overzicht taakvelden 58

Bijlage III: Totaalbeeld kwaliteitscriteria 59

Bijlage IV Sisa-bijlage 62

1 Inleiding

De jaarstukken over het jaar 2023 zijn het sluitstuk van de planning- en control cyclus over het afgelopen jaar. Deze jaarstukken geven u inzicht in de ontwikkelingen, zowel inhoudelijk als financieel.

Leeswijzer

Deze jaarstukken geven inzicht in de voortgang en het realiseren van doelen en prestaties uit de programmabegroting 2023. Ook zijn het jaarverslag en de jaarrekening opgenomen. De lasten en de baten zijn gepresenteerd als positieve bedragen in hele euro's, voor zover in de betreffende tabel niet anders is aangegeven. De jaarstukken zijn opgesteld naar de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daaraan stelt.

Hoofdstuk 2 bevat de bestuurlijke samenvatting met daarin de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten uit de jaarstukken 2023. Hoofdstuk 3 gaat nader in op de interne en externe ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 worden de programma's van het primaire proces toegelicht. Na een algemeen deel komen achtereenvolgens de programma's Vergunningverlening en Specialistisch Advies (VSA) en Toezicht en Handhaving (TH) aan de orde. In hoofdstuk 5 is het programma Bedrijfsvoering opgenomen, inclusief management.

Hoofdstuk 6 gaat in op de volgens het BBV verplichte en voor de FUMO relevante paragrafen, te weten: Bedrijfsvoering (5.1), Weerstandsvermogen en risicobeheersing (5.2) en Financiering (5.3). Hoofdstuk 7 bevat de jaarrekening 2023 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2023 en het overzicht van baten en lasten. Ook staat in hoofdstuk 7 de aanvullende (onder andere de wettelijk verplichte) informatie.

2 Bestuurlijke samenvatting

Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet heeft grote impact op de taakuitvoering van de FUMO. Dit heeft in 2023 veel inspanningen gevraagd van bevoegde gezagen en van de FUMO. Zo zijn voorbereidingen en maatregelen getroffen, waarbij een nieuwe en herijkte verdeling van taken en taakuitvoering binnen het VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving) domein is vastgesteld.

De interne voorbereidende werkzaamheden zijn uitgevoerd binnen het Project Omgevingswet, het Project Werkprocessen en het Project LEEF. Genoemde projecten zijn per 1 januari jl. afgerond. Hiermee zijn inhoudelijke, procesmatige, financiële en organisatorische wijzigingen doorgevoerd, zodat de FUMO bij de invoering van de Omgevingswet de producten en diensten kan leveren volgens de nieuwe werkprocessen en werkwijzen van de Omgevingswet. Door de deelnemers zijn incidentele middelen beschikbaar gesteld voor de voorbereiding van deze wet. Hierdoor hebben wij ons goed kunnen voorbereiden.

Daarnaast zijn externe werkzaamheden uitgevoerd binnen het Project24, onder aansturing van het VTH Managers Overleg (VTH MO). Project24 richtte zich op het inzichtelijk maken en realiseren van de te verwachten taak-, formatie-, budget en dataoverdracht. Met het opleveren van de gewijzigde begroting zijn de resultaten van het project grotendeels verwerkt. De overdracht van dossiers en data loopt nog door in 2024.

Dit alles heeft geleid tot een wijziging van o.a. de PDC, de begroting, de onderlinge afspraken qua dienstverlening, regionale ketensamenwerking en informatie-uitwisseling. Ook zijn het mandaat en de onderlinge werkprocessen aangepast. Daarnaast zijn medewerkers opgeleid en getraind in o.a. de Omgevingswet, ketensamenwerkingsafspraken, werkprocessen en ondersteunende software.

Vanaf 2024 vindt beheer en monitoring van de uitgangspunten en samenwerkingsafspraken plaats, zodat bijgestuurd kan worden als dit nodig en/ of gewenst is.

Versterking VTH Stelsel (SPUK IBP)

In 2020 heeft toenmalig staatssecretaris Van Veldhoven een commissie gevraagd advies uit te brengen over maatregelen om het stelsel van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) te verbeteren. De commissie Van Aartsen is in haar rapport uit maart 2021 kritisch over het functioneren van dit VTH-stelsel. Er zijn tien aanbevelingen gedaan om het VTH-stelsel te versterken.

Op 8 juli 2022 heeft staatssecretaris Heijnen de Tweede Kamer geïnformeerd over de voortgang van de versterking van het VTH-stelsel door onder meer het interbestuurlijk programma (IBP) Versterking VTH-stelsel. Het programma is opgesteld als opvolging van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen. Het IBP bestaat uit de volgende zes pijlers.

1. Robuuste omgevingsdiensten en financiering;
2. Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving en vervolging;
3. Informatie-uitwisseling en datakwaliteit;
4. Kennisinfrastructuur inclusief arbeidsmarkt;
5. Onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving;
6. Monitoring kwaliteit milieutoezicht.

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) heeft voor de periode 2022-2024 een specifieke uitkering (SPUK) opengesteld om Omgevingsdiensten in staat te stellen een bijdrage te leveren aan de activiteiten die vanuit het IBP noodzakelijk zijn. De FUMO heeft een activiteitenplan ingediend voor het

beschikbaar gestelde bedrag ter waarde van € 525.000, -. Dit activiteitenplan is goedgekeurd. Eind 2023 is er een gewijzigd activiteitenplan ingediend en in 2023 zijn alle activiteiten uitgevoerd en is het totale bedrag gebruikt.

Door dit bedrag heeft de FUMO onder meer mee kunnen doen aan de noordelijke arbeidsmarktcampagne.

De stand van zaken met betrekking tot het IBP VTH programma en met name de producten volgend uit de pijlers zijn op verschillende momenten bestuurlijk geagendeerd.

Arbeidsmarkt

De FUMO krijgt de komende jaren extra taken als gevolg van de Omgevingswet, de versterking van het VTH-stelsel en andere ontwikkelingen. Tegelijkertijd hebben we te maken met de uitdagingen van een krappe arbeidsmarkt. Er ligt daarmee een forse opgave om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden. In het najaar van 2021 werd dit voorzien en is besloten samen te werken met de Omgevingsdienst Groningen (ODG) en de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD Drenthe) op het gebied van strategische arbeidsmarktbenadering. Het doel is de naamsbekendheid te vergroten en onszelf te presenteren als aantrekkelijk werkgever.

In 2022 werd er een campagneconcept ontwikkeld, een online awareness campagne gelanceerd en zijn er kandidaten geworven voor het eerste Young Professionalprogramma. Met zichtbaarheid op zowel de onlinekanalen als onze aanwezigheid op diverse events, gaven we in 2023 een vervolg aan de succesvolle start. De campagne werd doorontwikkeld, er werden videotestimonials opgenomen, testimonials geschreven, banenbeurzen bezocht én we trokken de benodigde Young Professionals aan.

Productie

In totaliteit was de urenbesteding op de begrote taken 161.850 uren. Dit is 96.4% van de begrote uren (167.935). Per saldo is hiervoor in de nacalculatie ongeveer € 578.000 aan de deelnemers terugbetaald. Daarnaast zijn er 9.300 uren aan incidentele opdrachten en 6.963 uren aan projecten besteed.

Vergunningverlening (inrichting gebonden)

In 2023 zijn in totaal 488 meldingen afgehandeld. Dit is ongeveer 13% meer dan in 2022. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door meldingen met betrekking tot kleine windturbines, bodemenergiesystemen en monovergisters. Ook zijn er 279 vergunningen afgehandeld. Dit is iets hoger dan in 2022 (toename ongeveer 5%).

In totaal zijn er meer uren besteed dan begroot. De begroting was 34.874 uren, de werkelijke urenbesteding was 37.960 (109%).

Toezicht (inrichting gebonden)

Toezicht bestaat uit een regionaal (Fryslânbreed) programma en een lokaal (deelnemer-specifiek) programma. In het regionale programma zijn 334 controles uitgevoerd. Dit is 91% van het geplande aantal. In het lokale programma zijn 649 controles uitgevoerd. Dit is 96% van het geplande aantal.

De toezichturen in het lokale programma (per individuele deelnemer) en het regionale programma waren lager dan begroot. De belangrijkste oorzaak was een beperkte personele capaciteit vanwege de krappe arbeidsmarkt. Ongeveer 4 fte kon niet worden ingevuld wegens onvoldoende geschikte kandidaten en inhuurmogelijkheden. Er zijn meerdere keren vacatures gepubliceerd zonder goed resultaat qua werving.

Collectieve uren

Collectieve uren zijn uren die niet specifiek herleidbaar zijn naar een individuele deelnemers, maar die wel nauw verbonden zijn met het primaire proces. De collectieve uren zijn fors overschreden. Er

waren 9.150 uren begroot. De realisatie was 14.266. In onderstaande tabel is een splitsing gemaakt tussen ‘reguliere’ collectieve uren en inwerkuren. Hieruit blijkt dat de besteding op de ‘reguliere’ collectieve uren in lijn lag met de begroting en dat besteding van de inwerkuren hoger was dan begroot.

Omschrijving	Begroot jaar	Gerealiseerd jaar	%
Collectieve uren excl inwerken	2.650	2.791	105%
Inwerkuren	6.500	11.475	177%
Totaal	**9.150**	**14.266**	**156%**

Tabel 1: Specificatie collectieve uren

In de vergadering van het AB FUMO van 27 oktober 2022 is het besluit genomen dat inwerkuren onder de collectieve uren verantwoord en afgerekend worden. Als gevolg van de krappe arbeidsmarkt is de FUMO genoodzaakt meer jonge en/ of onervaren medewerkers aan te nemen, waarbij de inwerktijd langer is dat bij medewerkers die al over (enige) ervaring beschikken. Dit is gemeld in de bestuurlijke halfjaarrapportage. Dankzij deze middelen is de Fumo in staat geweest de bezetting op peil te houden en het inwerken te bekostigen.

In het jaarverslag VTH-basistaken (11 juli 2024 in het AB FUMO) wordt inhoudelijk verantwoording afgelegd over de bestede uren.

Personeelsinzet

In onderstaande tabel worden de belangrijkste kengetallen met betrekking tot de personeelsinzet van het primaire proces weergegeven.

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022	Realisatie 2021	Realisatie 2020
Formatieve bezetting (gemiddeld) (fte)	134,3	127,2	118,4	123,0	127,0
Aantal productieve uren per fte	1.361	1.360	1.376	1.339	1.264
Ziekteverzuim*	4,3%	5,0%	6,6%	5,4%	4,2%
Flexibele schil	20,5%	20,0%	21,4%	20,4%	18,1%

Tabel 2: Personele inzet primaire proces FUMO

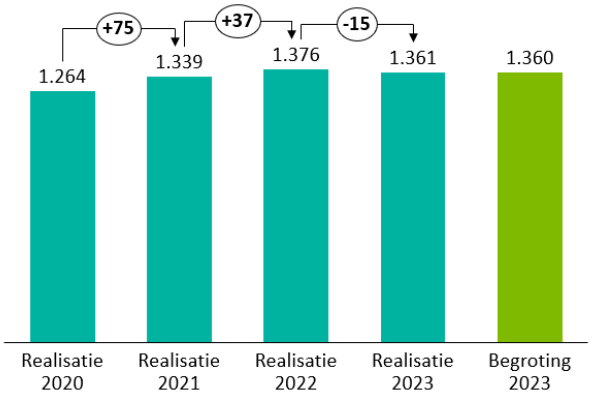
*Dit is het ziekteverzuim van de medewerkers in loondienst van de FUMO

De bezetting lag in 2023 ongeveer 6.5 fte hoger dan begroot. Dit komt doordat er aanvullende werkzaamheden en projecten zijn uitgevoerd. Voorbeelden van aanvullende werkzaamheden zijn opdrachten in het kader van de Wet Natuurbescherming, incidentele opdrachten voor aandacht bedrijven in bepaalde gemeenten en hogere vraag naar basistaken (zoals vergunningverlening in 2023). Voor incidentele opdrachten worden aanvullende facturen verstuurd. Ook zorgt de inzet op projecten voor een hogere bezetting, omdat hier in de begroting nog geen rekening mee is gehouden. De dekking voor deze inzet komt uit het projectenbudget (zie §5.2).

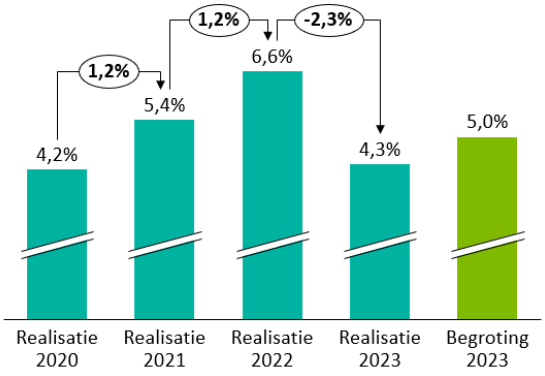
De productiviteit is stabiel gebleven ten opzichte van 2022 en voldoet met 1.361 productieve uren per fte aan de gestelde norm van 1.360 productieve uren per fte.

Het ziekteverzuim is in 2023 met 2.3% gedaald van 6.6% naar naar 4.3%. Hiermee is voldaan aan de norm van 5%.

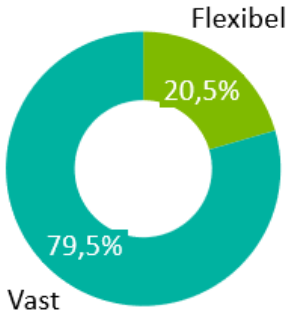
De flexibele schil bedroeg gemiddeld 20.5% in 2023. Dit ligt in lijn met de begrotingsnorm van 20%.

Figuur 1: Ontwikkeling productiviteit

Figuur 2: Ontwikkeling ziekteverzuim

Figuur 3: Flexibele schil FUMO 2023

Financieel resultaat

Het jaar 2023 is afgesloten met een positief resultaat van € 71.966. Dit resultaat komt op hoofdlijnen als volgt tot stand:

Omschrijving	Bedrag	Voor/ nadeel
Lagere personeelskosten primair proces	€ 567.000	Voordeel
Hogere opbrengsten uit incidentele opdrachten	€ 456.000	Voordeel
Lagere kosten DVO provincie	€ 269.000	Voordeel
Rentebate	€ 178.000	Voordeel
Lagere besteding outplacementbudget	€ 175.000	Voordeel
Hogere kosten onvoorzien	-€ 92.000	Nadeel
Overige effecten	-€ 149.000	Nadeel
Hogere bedrijfskosten	-€ 384.000	Nadeel
Lagere besteding SPUK-gelden	-€ 370.000	Nadeel
Effect nacalculatie begrote taken	-€ 578.000	Nadeel
Totaal	**€ 72.000**	**Voordeel**

Tabel 3: Verklaring resultaat 2023

- De personeelskosten in het primaire proces waren lager dan begroot. De urenbesteding op de begrote taken was lager dan begroot, waardoor ook de kosten lager zijn. De lagere urenbesteding zat vooral op het gebied van inrichtinggebonden toezicht en bodemtaken. De oorzaak hiervoor was de krappe arbeidsmarkt. In 2023 kon de beschikbare formatie niet volledig worden ingevuld. Ongeveer 4 fte kon niet worden ingevuld wegens onvoldoende geschikte kandidaten en inhuurmogelijkheden. Er zijn meerdere keren vacatures gepubliceerd zonder goed resultaat qua werving.

- Er is voor € 456.000 aan hogere inkomsten uit extra opdrachten gerealiseerd ten opzichte van de begroting. Dit zijn opdrachten die deelnemers aanvullend op de begrote taken aan de FUMO hebben verstrekt. Denk hierbij aan extra opdrachten in het kader van de stikstofproblematiek, maar ook aan extra ureninzet bij politiek gevoelige dossiers.
- De kosten van de DVO met de provincie waren lager dan begroot. Dit komt doordat de laptops en telefoons waarmee binnen de FUMO wordt gewerkt langer meegaan dan de 3 jaren afschrijving waarmee in de DVO is gerekend. Doordat de FUMO op een later moment nieuwe investeringen gaat doen, vallen de kosten lager uit dan begroot.
- Vanaf juli 2022 wordt er rente vergoed over het schatkistbankieren. Over 2023 is een renteopbrengst gerealiseerd van € 178.000. Dit was niet begroot, waardoor hier een voordeel ontstaat.
- De FUMO beschikt over een outplacementbudget van € 200.000. Dit is voor een klein deel aangesproken in 2023.
- De kosten voor onvoorziene uitgaven waren € 92.000 hoger dan begroot. Hieronder vallen bijvoorbeeld de kosten voor monsternames in het kader van het ketenproject co-vergisters (€ 32.000), de kosten voor de open dag (€ 21.000), kosten voor de bedrijfsarts en advocaatkosten. Voor de laatste twee is, mede op advies van de auditcommissie van de FUMO, structureel budget opgenomen in de ontwerpbegroting 2025.
- De bedrijfskosten zijn € 384.000 hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door hogere ICT-kosten (176.000), als gevolg van aanpassingen van systemen aan de Omgevingswet en door een stijging van de overige licentiekosten. Ook de kosten voor huisvesting, het wagenpark, kapitaallasten en overige kosten (zoals representatiekosten en communicatiekosten) waren hoger dan begroot.
- De besteding van de SPUK-gelden was lager dan begroot. De inzet in het kader van de Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE) was fors lager dan begroot, omdat door de krapte op de arbeidsmarkt onvoldoende personeel beschikbaar was om uitvoering te geven aan deze taak. Een voorwaarde in deze SPUK-regeling is dat deze taak alleen met vast personeel mag worden uitgevoerd en niet met externe inhuur. Dit bemoeilijkt de invulling van de vacatureruimte. De onderbesteding van de uren vraagt aandacht, gezien de looptijd van deze regeling van 5 jaar en het risico op terugbetaling van de niet bestede middelen.
- In 2023 is, volgens de sturings- en financieringssystematiek, een nacalculatie uitgevoerd op de werkelijke bestede uren ten opzichte van de begrote uren. Per saldo heeft dit geleid tot een terugbetaling aan de deelnemers van € 578.000.

In de toelichting op de staat van baten en lasten (hoofdstuk 7) wordt het resultaat nader toegelicht.

3 Ontwikkelingen

Omgevingswet

De afgelopen jaren is er intern, maar zeker ook in de samenwerking met de deelnemers, hard gewerkt om greep te krijgen op wat de Omgevingswet voor de uitvoering van onze taken betekent.

De Omgevingswet heeft een grote impact op de manier van werken, de cultuur, het juridisch en technisch instrumentarium en heeft grote gevolgen voor de te leveren dienstverlening door bevoegde gezagen en organisaties die bij de wet betrokken zijn. De wet beoogt het vergroten van de inzichtelijkheid en het gebruikersgemak, het versnellen van de besluitvorming, meer lokale afwegingsruimte en een samenhangende benadering.

In de voorbereiding op de komst van de wet hebben we gewerkt aan vier hoofdprojecten:

1. Project 24: dit project werd aangestuurd door VTH-MO en richtte zich op het organiseren van de taakverschuivingen die de Omgevingswet met zich meebracht.
2. Project Omgevingswet: een intern project dat zich richtte op het werken onder de Omgevingswet (Anders werken).
3. Project werkprocessen: binnen dit project lag de focus op het ontwerpen van de aangepaste zaaktypes, werkbeschrijvingen en sjablonen.
4. Project LEEF: Het project LEEF had als doel om enerzijds de over te dragen inrichtingen in te lezen in het zaaksysteem LEEF en anderzijds de overdracht van de hiermee samenhangende dossiers via de Portal in te richten.

Aanpassingen interne organisatie

Binnen het project Omgevingswet is een impactanalyse gedaan waarbij vooral gekeken werd naar de inrichting van het vergunningenproces. Het doel was om de voorkant van het proces zo efficiënt mogelijk in te richten waardoor de nieuwe (kortere) termijnen beter haalbaar worden.

De in het Project 24 gemaakte samenwerkingsafspraken zijn intern geborgd voor de ketenafspraken voor de vergunningverlening. Daarnaast werden de ketenafspraken, onder leiding van een werkgroep binnen Project 24, getest.

Medio 2023 zijn de laatste afspraken gemaakt rond de omgevingstafels, toezicht en handhaving en de werkafspraken in het kader van de Omgevingsplannen. Deze werkafspraken zijn al geïmplementeerd in de werkprocessen.

De Omgevingswet en de daarop gebaseerde werkprocessen maakten het ook noodzakelijk om alle door de FUMO gebruikte zaaktypes aan de wet en de gemaakte afspraken aan te passen.
De aangepaste zaaktypes zijn eind 2023 getest en werken naar behoren.

Wijziging van het basistakenpakket

De Omgevingswet brengt verandering met zich mee in het basistakenpakket van deelnemers en van de FUMO. Onder leiding van Project 24 zijn de stappen gezet die de overdracht van taken mogelijk heeft gemaakt.

De taken zijn:

1. Milieubelastende activiteiten (MBA's): deze zijn – op enkele uitzonderingen na – aangemerkt als basistaak. Gevolg hiervan is dat voor rond de 6.300 locaties de uitvoering van de VTH-taken overgaan van het bevoegd gezag naar FUMO;

2. Bodemactiviteiten: onder de Omgevingswet worden deze activiteiten een basistaak. Voor een deel gaat het bevoegd gezag over van de provincie naar de gemeenten;
3. Ontgrondingsactiviteiten: bij het overgrote deel van de activiteiten blijft het bevoegd gezag de provincie. In specifieke gevallen gaat het bevoegd gezag over van provincie naar gemeenten. De provincie houdt in dat geval echter advies- en instemmingsrecht;
4. Zuivelbedrijven: dit is een basistaak waarvan het bevoegd gezag verschuift van provincie naar gemeenten. Door de verschuiving van bevoegd gezag, verschuift ook de verantwoordelijkheid voor de bijbehorende Briks-taken[1] naar gemeenten. Voor de provincie zijn de Briks-taken een basistaak, voor gemeenten niet.

De uitzetting van onze taken van 3.600 naar 9.900 locaties betekende ook dat er een plan van aanpak gemaakt is over de implicaties. Dat betrof onder andere de werving en selectie van de noodzakelijke nieuwe medewerkers en ook het vaststellen van benodigde competenties onder de Omgevingswet binnen het samenwerkingsverband van de noordelijke omgevingsdiensten.

Visitatie FUMO

Op 25 en 26 april 2023 heeft er bij de FUMO een visitatie plaatsgevonden. Deze visitatie werd uitgevoerd door Omgevingsdienst NL (ODNL) naar aanleiding van het rapport en de adviezen van de commissie Van Aartsen. Het rapport heet ‘Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur’. Als onderdeel van het Interbestuurlijk Programma (IBP) heeft ODNL het initiatief genomen om een methodiek voor visitatie van omgevingsdiensten op te zetten. De programmadoelen voor visitatie zijn opgenomen onder pijler 6 van het IBP: Monitoring kwaliteit milieutoezicht. Het doel van de visitaties is om volgens een landelijk dekkende aanpak te komen tot een continue verbetering van de uitvoering van de VTH-taken, het verhogen van bestuurlijke betrokkenheid bij omgevingsdiensten en het leveren van input voor het jaarlijkse rapport ‘Staat van de omgevingsdiensten’. De omgevingsdiensten nemen zelf de verantwoordelijkheid om de kwaliteit waar nodig te verbeteren. Bij de FUMO kwamen op hoofdlijnen de volgende sterke punten en aanbevelingen naar voren:

Sterke punten:

1. Prestaties en relaties sinds start verbeterd
2. Deskundigheid wordt gezien
3. DB en directie hebben gedeelde ambitie en nieuwe missie en visie is voorgelegd
4. Vormgeving governance en Big 8-cyclus heeft aandacht

Aanbevelingen:

1. Creëer duidelijkheid over doorontwikkeling
2. Bepaal veranderaanpak en -strategie
3. Realiseer met AB dat alle deelnemers zich conformeren aan de uniforme aanpak
4. Creëer duidelijkheid ten aanzien van de mandatering
5. Maak haast met de voorbereidingen op de Omgevingswet
6. Breng de basis qua processen en datakwaliteit verder op orde
7. Zorg dat wordt voldaan aan de kwaliteitscriteria
8. Blijf investeren in betrokkenheid medewerkers
9. Zet in op het wegnemen van het verschil in perspectieven op verschillende organisatieniveaus

De FUMO heeft op basis van het visitatierapport en daarmee op basis van de aanbevelingen, een plan van aanpak opgesteld. Hierin staat per onderdeel beschreven welke doelen we willen bereiken,

[1] BRIKS taken (Bouwen, Reclame, Inrit, Kappen en Slopen)

hoe wij deze doelen gaan bereiken en welke vervolgacties daarvoor nodig zijn. De meeste verbeterpunten kunnen we alleen bereiken in samenwerking met de deelnemers.

Ontwikkelagenda FUMO 2.0

De afgelopen jaren is er uitvoering gegeven aan de Ontwikkelagenda FUMO 2.0 die op 29 juni 2017 door het algemeen bestuur werd vastgesteld. Deze agenda is in 2023 afgerond.

Deze ambitieuze en omvangrijke agenda is in de eerste plaats opgesteld door de breed gedragen noodzaak tot de doorontwikkeling van de FUMO. Met de Ontwikkelagenda werd ingezet op het oplossen van diverse, uiteenlopende knelpunten die in de organisatie en externe samenwerking werden ervaren.

De stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de Ontwikkelagenda werd op verschillende momenten bestuurlijk geagendeerd. In 2019 als in 2021 zijn er, om uiteenlopende redenen zoals veranderende wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen, bijstellingen geweest.

Versterking VTH-stelsel

In 2020 heeft toenmalig staatssecretaris Van Veldhoven een commissie gevraagd advies uit te brengen over maatregelen om het stelsel van vergunningen, toezicht en handhaving (VTH) te verbeteren. De commissie Van Aartsen is in haar rapport uit maart 2021 kritisch over het functioneren van dit VTH-stelsel. Er zijn tien aanbevelingen gedaan om het VTH-stelsel te versterken, vertaald in zes pijlers van het Interbestuurlijk Programma.

Vanuit pijler 1 is er in 2023 een zelftoets ingeleverd over de robuustheid van de FUMO. Aan enkele kritieke prestatie-indicatoren wordt nog niet voldaan. Verzocht is een plan van aanpak op te stellen in 2024 waaruit blijkt hoe de FUMO denkt te voldoen aan de robuustheidscriteria per 1 april 2026.

Daarnaast is binnen die pijler een werkgroep bezig om de financiering van de omgevingsdiensten in kaart te brengen en om een uniform advies te formuleren. In 2023 heeft ook de FUMO hierover informatie gedeeld.

Binnen pijler 2 is de LHSO[2] vastgesteld. Deze is ook door een merendeel van de deelnemers van de FUMO overgenomen en vastgesteld.

Binnen pijler 5 is een modelmandaat opgeleverd. Deze is nog niet vertaald naar de FUMO. Daarnaast zijn er handreikingen vastgesteld, waar de FUMO en deelnemers van de FUMO input aan hebben geleverd. Eén van de vastgestelde handreikingen is de handreiking ‘Outcome gericht werken’. Deze wordt in 2024 meegenomen en mogelijk toegepast in de werkgroep ‘herzien uitvoering- en handhavingsstrategie basistaken FUMO’.

Binnen pijler 6 is er een systematiek voor visitaties opgesteld. Deze heeft in 2023 bij de FUMO plaatsgevonden. De visitatie en de daaruit volgende verbeteringen worden elders toegelicht.

Arbeidsmarkt

De FUMO krijgt de komende jaren extra taken als gevolg van de Omgevingswet, de versterking van het VTH-stelsel en andere ontwikkelingen. Tegelijkertijd hebben we te maken met de uitdagingen van een krappe arbeidsmarkt. Er ligt daarmee een forse opgave om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken en te behouden. Met de gezamenlijke aanpak zijn we doorgegaan in 2023 en dit heeft geleid tot een veel grotere naamsbekendheid en een groot aantal aanmeldingen voor bestaande

[2] Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)

vacatures. Een aantal functies bij toezicht waren moeilijk in te vullen, waaronder de ‘zware’ functies bij toezicht en vergunningverlening. De gezamenlijke aanpak wordt landelijk gekopieerd.

Wijziging Gemeenschappelijke Regeling FUMO

Op 1 juli 2022 is een wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. De voornaamste doelstelling van deze wijziging is de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen versterken.

Vanuit de griffierskring zijn een tweetal bijeenkomsten met raadsleden georganiseerd (17 november 2022 en 20 maart 2023) en geïnventariseerd hoe vanuit de raden over de wijzigingen wordt gedacht.

Naast de wettelijke wijzigingen van 1 juli 2022 van de WGR, zijn de leden van het Vakoverleg (VO) uitgenodigd eventuele andere voorstellen aan te dragen voor de herijking van de GR FUMO. Na herhaalde oproep in het VO blijkt dat er op dit moment geen verdere aanpassingen buiten de gestelde volgens de wetswijziging 1 juli 2022 nodig worden geacht. Het aanpassen van de GR FUMO richt zich daarmee op de wetswijzigingen Wgr 1 juli 2022 die na twee jaar, dus per 1 juli 2024, in werking moeten treden.

De eerste stappen uit de aanpak zijn daarmee doorlopen en daarop is vanuit de FUMO een ontwerpregeling voorbereid en deze wordt in 2024 ter instemming voorgelegd aan het DB en voor zienswijzen aan de volksvertegenwoordigers.

Collectieve taken

In de begroting 2023 zijn 9.150 uren begroot voor collectieve taken, waarvan 6.500 inwerkuren. Ook zijn er uren begroot voor kennisuitwisseling & -overdracht en deelname aan werkgroepen. In onderstaande tabel is een splitsing gemaakt tussen ‘reguliere’ collectieve uren en inwerkuren. Hieruit blijkt dat de besteding op de ‘reguliere’ collectieve uren in lijn lag met de begroting en dat besteding van de inwerkuren hoger was dan begroot.

Omschrijving	Begroot jaar	Gerealiseerd jaar	%
Collectieve uren excl inwerken	2.650	2.791	105%
Inwerkuren	6.500	11.475	177%
Totaal	**9.150**	**14.266**	**156%**

Tabel 4: Specificatie collectieve uren

In de vergadering van het AB FUMO van 27 oktober 2022 is het besluit genomen dat inwerkuren onder de collectieve uren verantwoord en afgerekend worden. Als gevolg van de krappe arbeidsmarkt is de FUMO genoodzaakt meer jonge en/ of onervaren medewerkers aan te nemen, waarbij de inwerktijd langer is dan bij medewerkers die al over (enige) ervaring beschikken. Het algemeen bestuur van de FUMO is in 2023 op meerdere momenten geïnformeerd over de verwachte overschrijding op de inwerkuren. Zo is hier in het bericht over de eerste 4 maanden van 2023 en in de bestuurlijke halfjaarrapportage aandacht aan besteed.

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de inwerkuren. Hierbij is onderscheid gemaakt in categorieën. Uit de tabel blijkt dat er ruim 3.700 inwerkuren zijn gemaakt door 9 trainees/ young professionals. Dit komt neer op gemiddeld 412 per trainee/ young professional.

Daarnaast hebben 10 zij-instromers int totaal 2.434 inwerkuren geregistreerd. Dit betekent gemiddeld 243 per zij-instromer. Daarnaast zijn er 16 ‘reguliere’ nieuwe medewerkers die inwerkuren hebben geregistreerd. Het gemiddelde per medewerker ligt met 78 uur fors lager dan bij de trainees en zij-instromers. Tenslotte zijn er ruim 4.000 uren geregistreerd door de begeleiders.

Categorie	Inwerkuren 2023	Aantal medewerkers	Gemiddelde per medewerker
Trainee/ young professional	3.710	9	412
Zij-instromer	2.434	10	243
Nieuwe medewerker	1.246	16	78
Begeleiding	4.086		
Totaal	**11.475**		

Tabel 5: Specificatie inwerkuren

4 Programmaverantwoording

4.1 Programma Vergunningverlening en Specialistisch Advies

4.1.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

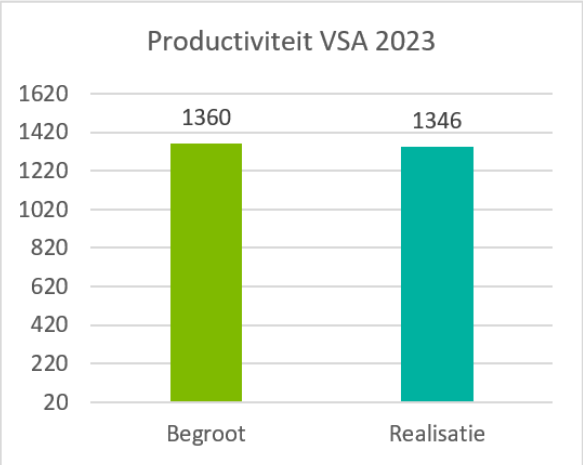
In het 2e halfjaar van 2023 is de stijgende lijn van het aantal vergunningaanvragen en meldingen doorgezet. De verwachte ‘tsunami’ aan aanvragen en meldingen, voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Omgevingswet, was vooral in de maand december. In het 2e halfjaar is er nog steeds sprake van een grote werkvoorraad, onder andere vanwege de aanvragen voor plaatsing van mono-mestvergisters. Er zijn in 2023 ongeveer 180 aanvragen voor mono-mestvergisters in behandeling genomen. Voor het afhandelen van deze aanvragen gelden korte termijnen van 8 weken. Dit in combinatie met de reguliere werkvoorraad en de lastige arbeidsmarktsituatie veroorzaakt een stevige werkdruk.

Opleiding nieuwe medewerkers en algemeen

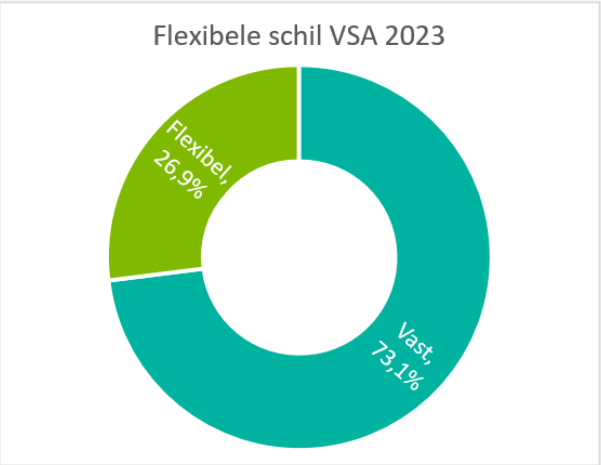
Het hele jaar zijn veel inspanningen gedaan om medewerkers zo goed mogelijk voor te bereiden op de implementatie van de Omgevingswet per 1 januari 2024. In het 2e halfjaar is daarbij ingezet op het aantrekken van extra personeel om de effecten van de Omgevingswet qua personele capaciteit op te vangen. Een deel van deze capaciteit is in het 4e kwartaal ingestroomd, begeleid, (deels) opgeleid en ingewerkt.

Personeelsinzet

De realisatie van productieve uren was in 2023 1.346 productieve uren per fte. Dit is iets lager dan de norm van 1.360 uur. Afdeling VSA bestaat uit 4 teams, onderling zijn verschillen te zien in productiviteit. Voor de 2 teams van vergunningverlening komt de productiviteit uit op 1.400 uur en voor de 2 teams van specialistisch advies op 1.287 uur. De verschillen in productiviteit worden met name veroorzaakt door het kopen (en opnemen) van extra verlofuren, scholing ten behoeve van zij-instromers en opleiding/werkzaamheden van de nieuwe OR-leden (allen afkomstig uit VSA).

Figuur 4: Productiviteit VSA 2023

Figuur 5: Flexibele schil VSA 2023

De flexibele schil is uitgekomen op bijna 27%. Dit is hoger dan de begrote norm van 20%. De oorzaak is de stevige toename (ten opzichte van de begroting) van het aantal afgehandelde vergunningen en meldingen en het moeilijk kunnen krijgen van ervaren vergunningverleners. Zie hiervoor de toelichting bij productie. Vanwege de eerdergenoemde arbeidsmarktproblematiek is daarom extra personeel ingehuurd.

Productie

In 2023 zijn in totaal 488 meldingen en 279 vergunningen afgehandeld.

Type	2023	2022	2021
Meldingen	488	432	313
Vergunningen	279	265	162

Tabel 6: Aantallen meldingen en vergunningen 2023

Er zijn ongeveer 13% meer meldingen afgehandeld dan in 2022. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door meldingen met betrekking tot kleine windturbines, bodemenergiesystemen en de eerdergenoemde monovergisters. Het aantal afgehandelde vergunningen is iets hoger dan vorig jaar (toename ongeveer 5%).
Het afhandelen van deze toegenomen aantallen vergunningen en meldingen heeft ook gevolgen voor het aantal gerealiseerde uren voor gemeentelijke deelnemers. Dit is in de volgende tabel weergegeven. Voor de basistaken is voor gemeenten in 2023 ruim 4.000 meer aan uren gerealiseerd dan was begroot (bijna 19%). Voor de provincie zijn ruim 1.000 uren minder gerealiseerd.

Deelnemer	DVO	Realisatie	%
Gemeenten	22.056	26.205	118,8%
Provincie	12.818	11.755	91,7%
Totaal	**34.874**	**37.960**	**108,8%**

Tabel 7: Uren inrichting gebonden regulering 2023

De realisatie (81%) van plustaken voor gemeenten is achtergebleven bij de begrote uren. Met name op het gebied van geluid en externe veiligheid waren er minder opdrachten vanuit de deelnemers. Bij juridische ondersteuning was juist sprake van een hogere inzet. Voor de provincie waren meer uren nodig dan was begroot. Plustaken zijn vraaggestuurd, zoals bijvoorbeeld vergunningverlening voor de Wet Bodembescherming en de Ontgrondingenwet. Meer aanvragen en meldingen betekent ook een hogere ureninzet. Ook voor bezwaar en beroep zijn meer zaken ingediend dan waar in de begroting rekening mee is gehouden. Dit geldt zowel voor gemeenten als de provincie.

Plustaken gemeenten (uren)

Categoriën	Realisatie 2023	DVO 2023	Uitnutting
Beleidsondersteuning	122	187	65%
Nazca	156	156	100%
REV	283	173	163%
Externe veiligheid	834	1.902	44%
Spec. Advies Bodem	71	123	58%
Spec. Advies Geluid	3.024	4.108	74%
Spec. Advies juridisch	1.603	1.032	155%
Spec. Advies Licht	36	-	0%
Spec. Advies Lucht	107	50	214%
Totaal	**6.235**	**7.731**	**81%**

Tabel 8: Urenbesteding plustaken gemeenten 2023

Plustaken provincie (uren)

Categoriën	Realisatie 2023	DVO 2023	Uitnutting
Bezwaar en beroep	1.414	1.350	105%
WOB	615	300	205%
Bibob	919	1.000	92%
Externe veiligheid	315	536	59%
Wet bodembescherming vergunningverlening	4.202	4.023	104%
Ontgrondingenwet vergunningverlening	2.973	2.383	125%
Wet luchtvaart vergunningverlening	499	442	113%
Totaal	**10.937**	**10.034**	**109%**

Tabel 9: Urenbesteding plustaken provincie 2023

Tijdigheid en kwaliteit

De eerdergenoemde voorbereidingen op de implementatie van de Omgevingswet, het toegenomen werkaanbod en de onveranderde arbeidsmarktsituatie staan op gespannen voet met de behandeltermijnen van vergunningaanvragen en meldingen. Hierover zijn de deelnemers GR FUMO op 11 oktober per brief geïnformeerd. In voorkomende gevallen is afstemming geweest tussen deelnemer en teamleider(s) van de FUMO.

4.1.2 Wat heeft het gekost?

Programma Vergunningverlening en Specialistisch advies	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Lasten			
Personeelslasten	5.255.006	6.024.959	5.658.431
Overige kosten	-	-	-
	5.255.006	**6.024.959**	**5.658.431**
Baten			
Taken Projecten	346.542	340.941	467.336
Brikstaken	150.815	148.377	-
Overige baten			-
Toegerekende deelnemersbijdragen	4.757.649	5.535.642	5.070.690
Deelnemersbijdragen Provincie Fryslân	-		
Deelnemersbijdrage Wetterskip		-	-
	5.255.006	**6.024.960**	**5.538.025**
Resultaat programma VSPA	-	1	- 120.406
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves		-	-
	-	**-**	**-**
Resultaat programma T&V na vermogensmutaties	**-**	**1**	**- 120.406**

Tabel 10: Financieel resultaat VSA 2023

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

4.2 Programma Toezicht en Handhaving

4.2.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

Risicogestuurd toezicht
Op basis van de uitgangspunten in het VTH-beleid Fryslân voor de basistaken en rekening houdend met de uitkomsten van de bij dit beleid behorende risicoanalyse en de vastgestelde kengetallen, is voor 2023 het jaarprogramma VTH Fryslân 2023 voor de basistaken opgesteld. De bedrijven die gecontroleerd zijn in 2023 zijn op basis van dit model ingepland. Bij de totstandkoming van het jaarprogramma over 2023 is op basis van het risicomodel gekeken naar:

- De risicoscore van de branche en de activiteiten;
- De datum van de laatste reguliere controle;
- Of er sprake is van aandachtsbedrijven (bijvoorbeeld politiekgevoelig);
- De Landelijke Handhaving Strategie (LHS)-score.

De basis voor het risicogestuurd toezicht houden, ligt in de data die is vastgelegd in het zaaksysteem. Het goed registeren van deze data is en blijft een aandachtspunt waar ook in 2023 nog specifiek aandacht aan is besteed. Het werken met een jaarprogramma en kengetallen voor de controles en een nieuwe financieringssystematiek vraagt een omslag in het werken. Hier is door de teamleiders veel aandacht aan gegeven richting de medewerkers en actief op gestuurd.

Innovatie in toezicht
In 2023 hebben we veel geïnvesteerd in de voorbereidingen op de Omgevingswet. De manier van werken die de wet voorstelt, de inhoud en de veranderde werkprocessen vragen de nodige tijd. Ook het vele uitstel van de wet heeft meer tijd gekost, bijvoorbeeld door herhaling van opleidingen.

In kaart brengen Milieubelastende activiteiten (MBA's)
In 2023 zijn we begonnen om alle MBA's bij bedrijven te registreren. Dit is nodig omdat de Omgevingswet gebruik maakt van MBA's. Het inrichtingenbestand, latere risicomodellen en outcome-gericht werken voor toezicht vraagt om een database van een goede kwaliteit. Het in kaart brengen van de MBA's maakt deel uit van de controles de komende jaren. Dit is volgens een eerder genomen AB besluit m.b.t. het inrichtingenbestand.

Hiernaast hebben we in 2023 het volgende gedaan aan innovatie:

Drone toezicht
Het inzetten van de drone doen we steeds vaker en steeds efficiënter. In 2023 hebben we bijvoorbeeld bij alle grote afvalbedrijven die vielen onder het bevoegd gezag van de Provincie de drone ingezet. Met verbeterde software maakt de drone beelden van opslagen. Deze beelden worden verwerkt in het softwaresysteem in een overzicht voor de toezichthouders met hoeveelheden opslag van afvalstoffen en de soort afvalstoffen. Deze gegevens gebruikt de toezichthouder om dit te toetsen aan de vergunningen. Dit bespaart de toezichthouder veel tijd en zorgt voor een betere onderbouwing bij de handhaving.

Innovatie in samenwerking
Naast technische innovatie hebben we in 2023 ook geïnvesteerd in samenwerking met partners. Samen met de Veiligheidsregio voeren we controles uit bij Provinciale inrichtingen. Samen met Provinciale waterstaat doen we surveillances op het water. Met Wetterskip Fryslân houden we vaker samen toezicht op de zogenaamde ‘zeer zorgwekkende stoffen’ (ZZS) in het afvalwater. Voor het ketentoezicht hebben we veel samengewerkt met de politie. Twee toezichthouders zijn twee dagen op

bezoek geweest bij de DCMR (Milieudienst Rijnmond) om te leren van hun werkwijzen. Met de samenwerkingsverbanden kunnen we efficiënter werken en door het leereffect wordt de kwaliteit van de afdeling beter.

Innovatie in energietoezicht
In 2023 is het team energietoezicht opgericht. Hierbij maken we ook gebruik van de inzet van innovatieve middelen. We zetten een detectieapparaat (leakshooter) in die lekkages kan detecteren in luchtcompressoren. Het herstellen van een kleine lekkage bespaart al veel energie. Ook maken wij gebruik van twee warmtebeeldcamera's die warmte- of koudeverliezen laten zien. Bedrijven zijn erg enthousiast over deze controles en zijn zeer bereid om de maatregelen te nemen die wij hen adviseren. Inmiddels hebben meerdere bedrijven aangegeven zelf de apparatuur aan te willen schaffen om voortdurend te kunnen controleren waar energie wordt verspild en om dan maatregelen te nemen. De Leeuwarder Courant heeft hier een artikel aan gewijd.

Inzet elektrische mountainbikes
In 2023 hebben we elektrische mountainbikes in gebruik genomen. Hiermee kunnen we in korte tijd een groot gebied controleren met name op terreinen die niet per auto toegankelijk zijn. Het gebied waar we toezicht uitvoeren, is hiermee veel groter en daarmee ook de pakkans op overtreders.

Inzet gasdetectiecamera
De infrarood gasdetectiecamera hebben we in 2023 ingezet in diverse situaties. De camera is ingezet in de afronding van het co-vergisters project waarbij alle co-vergisters op gaslekkages zijn gecontroleerd. Uit dit project bleek dat in 75% van de controles lekkages zijn geconstateerd. Ook hebben we de gasdetectiecamera ingezet bij bepaalde klachtensituaties.

Innovatie in efficiënter milieutoezicht
In 2023 hebben we bepaalde controles administratief afgehandeld. Hercontroles die we laag ingeschaald hadden in de LHS zijn in bepaalde omstandigheden administratief uitgevoerd en afgehandeld. We hebben bedrijven bijvoorbeeld de mogelijkheid gegeven een foto te sturen van de opgeloste overtreding. Ook hebben we in gevallen waarbij een overtreding in het allerlaagste LHS-segment was geplaatst geen hercontrole meer uitgevoerd. Deze overtredingen waren qua gevolgen voor het milieu nihil. De toezichthouder heeft de overtreding wel genoemd tijdens de controle, maar vervolgens niet opgenomen in de brief. In het proces is dan geen hercontrole meer nodig geweest. Een efficiënte manier van werken gekoppeld aan de LHS. Op deze wijze probeert de afdeling efficiënter te werken, ondernemers meer op hun eigen verantwoordelijkheid te wijzen én hen minder 'regeldruk' te geven.

In 2023 zijn de afvalcontroles bij de grotere afvalverwerkers opgeknipt in een administratieve controle en een fysieke controle. De administratieve controle hebben we met de kennis en ervaring van de afvaltoezichthouders ontwikkeld. Bij deze controles verzamelt de toezichthouders veel gegevens uit bijvoorbeeld het LMA (landelijk meldpunt afvalstoffen) over de aanvoer en afvoer van afvalstoffen. Met deze administratieve controles, controleren we of deze bedrijven de juiste afvalstoffen accepteren, opslaan en verwerken. Een complexe controle die veel inzicht in het naleefgedrag van de bedrijven oplevert.

Innovatie in ontwikkelingen zeer zorgwekkende stoffen (ZZS)
In 2023 zijn we begonnen met het vormen van een kernteam ZZS bestaande uit medewerkers van de FUMO uit alle afdelingen. Ook hebben we in 2023 een regionaal toezichtprogramma ontwikkeld dat we in 2024 gaan uitvoeren. In 2023 hebben we nauw samengewerkt met Wetterskip Fryslân en samen lozingen met hoge gehaltes ZZS van afvalbedrijven onderzocht. Op basis van de uitkomsten van die onderzoeken hebben we controles uitgevoerd bij afvalbedrijven die in potentie veel ZZS-

stoffen loosden in het afvalwater. Bij bepaalde afvalverwerkers zijn door ons hoge concentraties PCB's aangetroffen in het afvalwater. Hier hebben we tegen opgetreden.

We werken samen met de Omgevingsdienst Achterhoek en de noordelijke omgevingsdiensten om kennis te delen. Ook zijn we een pilot begonnen met DeConcern. Een softwaremaker die software heeft ontwikkeld om veiligheidsinformatiebladen in te lezen en een samenvatting te maken van de aanwezige ZZS bij dat betreffende bedrijf. Hiermee hebben we snel en goed inzicht in de aanwezige ZZS. Met die informatie voeren we gericht toezicht uit op die bepaalde ZZS en informeren we de bedrijven over ZZS die bij hen aanwezig zijn.

LHS

Sinds 2018 is de Landelijke HandhavingsStrategie (LHS) van kracht. De LHS geeft aan organisaties in Nederland die belast zijn met toezicht en handhaving van Nederlandse wet- en regelgeving, een interventiebeleid. De belangrijkste doelstelling is om landelijk te komen tot uniforme handhaving. Met andere woorden; een overtreding geconstateerd in Limburg krijgt dezelfde opvolging als dezelfde overtreding geconstateerd op Schiermonnikoog.

Met het van kracht worden van de Omgevingswet is de LHS ‘omgebouwd’ tot de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht, ofwel de LHSO. Feitelijk is aan de strategie en interventies weinig veranderd. Je kan hooguit stellen dat wanneer herstel van de overtreding mogelijk is, bij handhaving het accent meer dan voorheen op bestuursrecht ligt. De LHSO wordt 3 maanden na de inwerkingtreding van de Omgevingswet (1 januari 2024) van kracht en dus op 1 april 2024.

In oktober 2023 hebben de toezichthouders van de FUMO de opleiding LHS(O) gevolgd. Deze werd in company georganiseerd op het kantoor van de FUMO. De bewijzen van deelname maken onderdeel uit van de door de FUMO gestelde (functie-)kwaliteitseisen van toezichthouders.

Producten en diensten

Het aantal producten en diensten op het gebied van toezicht is zeer divers en omvangrijk. Onderstaand wordt nader ingegaan op een aantal meest voorkomende producten en diensten. Ook wordt dit jaar verder stilgestaan bij de inzet op het gebied van de Wet natuurbescherming.

Inrichtinggebonden toezicht/ controles

In 2023 hebben we 983 controles (lokaal en regionaal) uitgevoerd bij bedrijven in de sectoren industrie, afval en agrarisch. In 35% van de controles is een overtreding geconstateerd en was een hercontrole nodig. Deze overtredingen hebben we ingeschaald in de LHS-matrix. Daaruit blijkt dat we in 76% van de gevallen de overtreding in het lichte LHS-segment hebben ingeschaald, 18% in het middensegment en 6% in het zware LHS-segment, met hierbij eventueel toepassing van strafrecht. Bij lichte overtredingen kan gedacht worden aan het niet voorhanden hebben van gevraagde gegevens, of het niet op tijd keuren van een dieseltank. Bij het middensegment kan gedacht worden aan onjuiste opslag van gasflessen of het niet hebben van een vloeistofdichte vloer. Het zware segment betreft bijvoorbeeld het verbranden van afvalstoffen, onjuiste mestopslag of het afvoeren van gevaarlijke afvalstoffen naar een niet erkende inzamelaar.

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal controles - lokaal	678	649	96%
Aantal controles - regionaal	369	334	91%

Tabel 11: Aantallen inrichting gebonden controles 2023

In 2023 zijn 649 toezicht controles (integrale controles en aspectcontroles) uitgevoerd in het lokale programma. Hiermee is in totaal 96 procent van alle controles die in het lokaal programma gepland

waren, uitgevoerd. Voor het regionale deel zijn 334 (een percentage van 91 procent) van de geplande controles uitgevoerd. Gekeken naar deze cijfers in combinatie met de gemaakte uren valt op te maken dat een controle gemiddeld iets minder tijd in beslag heeft genomen dan we begroot hadden.

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Urenbesteding controles - lokaal	25.293	21.277	84%
Urenbesteding controles - regionaal	6.000	5.225	87%

Tabel 12: Uren inrichting gebonden controles 2023

In 2023 kregen we de beschikbare formatie niet volledig ingevuld. Ongeveer 4 fte konden we niet invullen wegens onvoldoende geschikte kandidaten en inhuurmogelijkheden. We hebben meerdere keren vacatures gepubliceerd zonder goed resultaat qua werving. Omdat we de formatie niet sluitend kregen in 2023 hebben we niet alle beschikbare uren gemaakt en controles uitgevoerd. De prioriteit lag bij de aandachtsbedrijven en bedrijven in het hoge risico. We hebben binnen de beschikbare urenbesteding zoveel mogelijk toezicht gehouden op bedrijven die een hoog risico hebben. De uren die we juist niet hebben gemaakt, zaten met name in de laag risico bedrijven. Het achterblijven van de uren heeft ook te maken met de hoge investering in opleidingen en de begeleiding van nieuwe medewerkers en de Omgevingswet. Het aantal uren voor opleidingen is in 2023 hoog geweest. De uren die we hiervoor extra nodig hadden, konden we niet kunnen inzetten voor controles.

Niet inrichtingsgebonden toezicht/controles

Asbest

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal meldingen	2.612	2.328	89%
Aantal controles	522	469	90%
Verhouding controles op meldingen	20%	20,1%	0%
Aantal uren besteed aan meldingen	3.474	2.808	81%
Aantal uren besteed aan controles	2.090	1.401	67%

Tabel 13: Aantallen en uren meldingen en controles asbest 2023

Het aantal afgehandelde meldingen asbest lag onder de lijn met de begroting (89%), evenals het aantal uitgevoerde toezicht controles (90%). De urenbesteding voor asbestmeldingen was lager dan begroot. Er was gemiddelde minder tijd nodig voor het afhandelen van een melding dan begroot. In 2022 is een evaluatie uitgevoerd naar de uitvoering van de asbesttaak. Op basis hiervan is het kengetal voor het afhandelen van een melding door het AB FUMO (27 oktober 2022) verlaagd van 1,5 uur (90 minuten) naar 80 minuten. Voor toezicht is tegelijkertijd het kengetal verhoogd van 2,5 naar 4 uur. Het toezicht regime is hierbij verlaagd van 25% naar 20%. De behaalde 20% ligt in de lijn met het toezichtsregime zoals vastgesteld in 2022.

Besluit Bodemkwaliteit (Bbk)

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Aantal meldingen	2.110	1.784	85%
Aantal controles	422	286	68%
Verhouding controles op meldingen	20%	16,0%	-4%
Aantal uren besteed aan meldingen	8.440	4.929	58%
Aantal uren besteed aan controles	4.976	4.486	90%

Tabel 14: Aantallen en uren meldingen en controles Bbk 2023

Het aantal afgehandelde meldingen Bbk ligt onder de lijn van de begroting. Het aantal uitgevoerde toezichtcontroles is lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door personele krapte. Gedurende 2023 was er onderbezetting bij de beoordelaars meldingen Bbk.

Dit is ondervangen door het beoordelingsniveau te verlagen en door toezichthouders Bbk in te zetten voor het afhandelen van meldingen. Hierdoor werden minder uren besteed aan het uitvoeren van fysieke controles. De controles zijn uitgevoerd op basis van een beoordeling van het milieu hygiënisch risico.

In de loop van 2023 hebben we 4 nieuwe toezichthouders bodem aangenomen. Zij zijn ingewerkt om in 2024 inzetbaar te zijn en het begrote aantal uren en controles te behalen.

Wet natuurbescherming

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Wet natuurbescherming	10.780	10.812	100%

Tabel 15: Urenbesteding Wet natuurbescherming 2023

De taken die worden uitgevoerd binnen het programma van de Wet natuurbescherming vallen onder het bevoegd gezag van de provincie Fryslân. Hierin valt een onderscheid te maken in toezicht op Natura 2000 gebieden, soortenbescherming, houtopstanden en een aantal kleinere onderdelen zoals de wadloopverordening. Dit zijn de reguliere taken. Naast deze onderdelen hebben we ook een project gedraaid ter controle van de stikstofvergunningen van bedrijven. Deze controles hebben we gecombineerd met milieucontroles bij inrichtingen, vaak agrarische bedrijven. Een ander losstaand project was het toezicht weidevogels, waarbij de nakoming van de zorgplicht uit de Wnb is gecontroleerd.

Boa-inzet/ Boa-coördinatie

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
BOA-inzet domein II - uren	3.432	3.237	94%
BOA-coördinatie - uren	700	651	93%

Tabel 16: Urenbesteding BOA 2023

In 2023 zijn 139 (straf)zaken in behandeling genomen door het milieuboa-team van de FUMO. Voor zover niet doorlopend in 2024, zijn 60 verdachten (verdenking betrokkenheid bij strafbaar feit) gehoord, 30 processen-verbaal opgesteld en is 30 keer een formele (schriftelijke) waarschuwing verzonden. Er zijn 54 milieu-surveillances uitgevoerd op deelnemer, respectievelijk provinciaal niveau.

Surveillances bieden milieuboa's de mogelijkheid om hun wettelijk omschreven opsporingstaken (actief) uit te voeren en ook de oog- en oorfunctie voor handhavingspartners te ontwikkelen. Daarnaast bieden surveillances de mogelijkheid om op locatie in te spelen op klachtsituaties vanuit gemeenten, partners of vanuit het Milieu-alarmnummer Fryslân.
Kijken we naar de zaken die via het boa-loket van de FUMO aangedragen zijn door de toezichthouders binnen de FUMO bij het milieuboa-team, dan onderscheiden we de volgende accenten:

Asbest	18 zaken	Bodem	11 zaken
Zwemwater	1 zaak	Ontgrondingen	4 zaken
Afval	9 zaken	Industrie	14 zaken
Agrarisch	6 zaken		

De hierboven genoemde zaken zijn hoofdzakelijk (> 95%) gericht op rechtspersonen (bedrijven).

Door de FUMO is twee keer aangifte gedaan voor het niet voldoen aan een bevel of vordering (toezichthouder niet toegelaten op bedrijf) en één keer aangifte gedaan voor het bedreigen van een toezichthouder, zowel mondeling rechtstreeks als via email en whatsapp. Dit heeft geleid tot 3 PV's, waarvan 1 door de politie is opgemaakt en 2 door FUMO-BOA's. Uiteindelijk zijn er twee formele schriftelijke waarschuwingen uitgedeeld en 1 boete.

Ketentoezicht

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Ketentoezicht - uren	5.440	5.481	101%

Tabel 17: Urenbesteding ketentoezicht 2023

In 2023 is ketentoezicht voornamelijk vanuit het oogpunt van toezicht benaderd. Er zijn meerdere projecten gedraaid op het gebied van asbest, afval, bodem en co-vergisting en ook zijn er nog een aantal projecten vanuit 2022 afgerond. Alle te besteden uren werden eerder verdeeld over de toezichthouders die, naast hun reguliere werkzaamheden, belast waren met deze projecten. Halverwege 2023 zijn er een coördinator en een analist fulltime op ketentoezicht gezet. Dit heeft de continuïteit van de werkzaamheden bevorderd.

Volgens het uitvoeringsprogramma 2023 hebben wij onderzoek uitgevoerd bij de co-vergisters. Dit naar aanleiding van onderzoeken van de Gelderse omgevingsdiensten die concluderen dat er veel valt te verbeteren in deze branche. Het digestaat van de co-vergisters is onderzocht en bij een groot deel kwam o.a. amfetamine voor in het digestaat. Hierdoor was er mogelijk sprake van een afvalstof in plaats van een meststof, wat de nodige consequenties heeft qua afvoer. Er is gezien het budget op een zeer beperkt aantal stoffen onderzocht. Op basis van een juridisch advies kon het digestaat door de bevoegde gezagen beschouwd worden als meststof. In 2024 volgt een voorstel voor nadere invulling van de bijbehorende VTH-taken.

Vanaf 2024 verschuift ketentoezicht langzaam van puur toezichtgericht naar meer analyse- en informatiegestuurd werken. Op die manier kan ketentoezicht in de toekomst beter voldoen aan de activiteiten die gesteld zijn in de kwaliteitscriteria en een meer overkoepelende, adviserende rol krijgen.

Milieualarmnummer

Voor alle deelnemers voeren wij milieupiket uit. Dit milieualarmnummer is 24/7 bereikbaar voor inwoners en bedrijven voor het melden van klachten, ongewone voorvallen en overige meldingen. Gemeenten en de provincie zijn wettelijk verplicht om ook buiten kantooruren bereikbaar te zijn voor milieugerelateerde situaties (artikel 13 Omgevingsbesluit: Uitvoeringsorganisatie)

In 2023 ontvingen we bij het milieualarmnummer 589 meldingen. Dit waren 114 meldingen meer dan in 2022. Voor een uitgebreide rapportage over het milieualarmnummer is een presentatie beschikbaar. Deze is op aanvraag te ontvangen via de FUMO. De trends waren:

- afname klachten over vergisters;
- toename branden bij bedrijven;
- toename geurklachten door SC Technology en Blue Cycle;
- toename indirecte lozingen bij Vreugdenhil;
- afname klachten over Soprema;
- grote afname klachten Sonac sinds 2017;
- jaarlijks heel weinig meldingen over en van de REC;
- toename meldingen ongewone voorvallen lekkages koelsystemen (door toezicht).

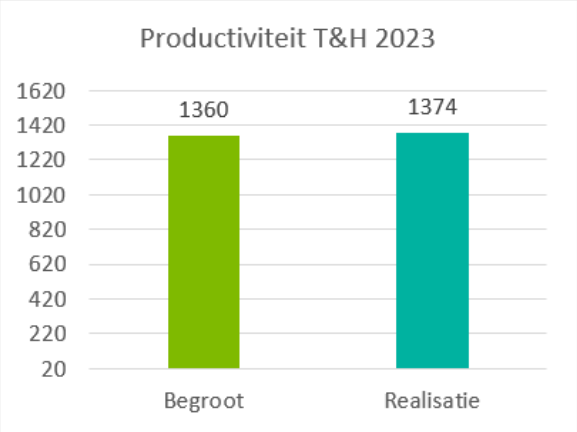
Energietoezicht

Omschrijving	Gepland jaar	Gerealiseerd jaar	%
Energietoezicht uren	6.192	3.552	57%
Energietoezicht - reguliere controles	231	114	49%

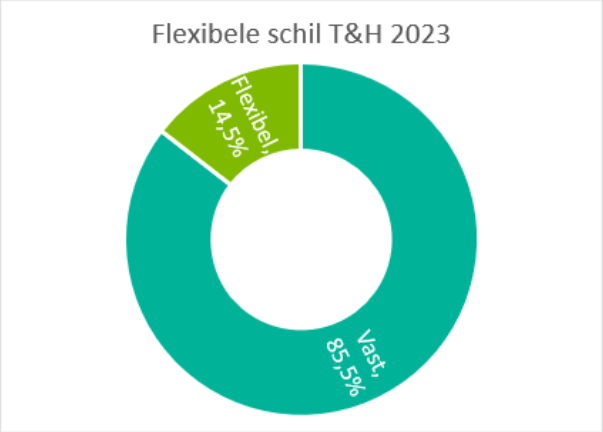
Tabel 18: Urenbesteding en aantal controles energietoezicht

Begin 2023 zijn we gestart met het oprichten van energietoezicht met behulp van de SPUK (Specifieke Uitkering) gelden die we tot en met 2026 tot onze beschikking hebben (behandeld in het AB FUMO). De urenbesteding en het aantal controles is achtergebleven ten opzichte van de planning. Dit heeft verschillende oorzaken. We hebben veel uren moeten investeren in het oprichten van energietoezicht. Het gaat om het oprichten van de programma's, de planningen en processen. Ook is met het maken van het uitvoeringsprogramma geen rekening gehouden met voldoende uren voor grote complexe bedrijven. In 2023 is het uitvoeringsprogramma hiervoor bijgesteld. Verder konden we in 2023 de benodigde formatie niet invullen. In de SPUK-regeling is opgenomen dat deze taak alleen door interne medewerkers (en dus geen inhuurkrachten) mag worden uitgevoerd. Dit bemoeilijkt de invulling van de vacatures. Hierdoor hebben we niet alle beschikbare uren besteed en de geplande controles uitgevoerd.

Personeelsinzet

Figuur 6: Productiviteit TH 2023

Figuur 7: Flexibele schil TH 2023

De productiviteit van het programma TH is uitgekomen op 1.374 productieve uren per fte. Hiermee is voldaan aan de begrotingsnorm van 1.360 productieve uren per fte.

De flexibele schil bij TH was in 2023 gemiddeld 14.5%. Ook hiermee wordt voldaan aan de begrotingsnorm, die in 2023 20% bedraagt.

4.2.2 Wat heeft het gekost?

Programma Toezicht en Handhaving	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Lasten			
Personeelslasten	4.911.160	5.919.082	5.640.656
Overige kosten	-	-	-
	4.911.160	**5.919.082**	**5.640.656**
Baten			
Taken Projecten	346.542	340.941	670.335
Brikstaken	150.815	148.377	216.782
Toegerekende deelnemersbijdragen	4.413.803	5.429.764	4.973.704
Overige baten	-	-	-
	4.911.160	**5.919.082**	**5.860.822**
Resultaat programma T&H	-	-	220.166
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**-**	**-**
Resultaat programma T&H na vermogensmutaties	**-**	**-**	**220.166**

Tabel 19: Financieel resultaat Toezicht & Handhaving 2023

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

5 Programma bedrijfsvoering (incl. management)

De afdeling Bedrijfsvoering verzorgt alle activiteiten die het primair proces van de FUMO zo effectief en efficiënt mogelijk laten verlopen. De ondersteuning door de afdeling heeft betrekking op de volgende domeinen: personeel & organisatie, financiën & control, informatisering, automatisering & DIV/archief; facilitaire zaken, communicatie, bestuurs- en directiesecretariaat & frontoffice en beleidsondersteuning & advies.

5.1 Wat hebben we gedaan en wat hebben we bereikt

De FUMO is een zichtbare en aantrekkelijke werkgever (HRM)
Onder het aandachtsgebied HRM en communicatie zijn in 2023 specifieke activiteiten ontplooid die ervoor zorgden dat de naamsbekendheid van de FUMO als omgevingsdienst bij doelgroepen is vergroot. Hiervoor hanteren wij in samenwerking met de beide noordelijke omgevingsdiensten (ODG en RUDD) een gezamenlijke internetomgeving, een social mediacampagne en een arbeidsmarktcampagne. Daarbij gebruiken wij als gezamenlijke internetomgeving de website: werkenbijnod.nl.

In 2023 is het traineeprogramma voortgezet en zijn young professionals als trainees verbonden aan de drie noordelijke omgevingsdiensten, een nieuwe instroom van personeel. De arbeidsmarktcampagne en het traineeprogramma worden gezien de krapte en huidige arbeidsmarkt voortgezet in 2024.

In het verlengde hiervan was er in 2023 een interne bewustwordingscampagne over duurzame inzetbaarheid en een presentatie aan het algemeen bestuur van de FUMO, waarin de FUMO als aantrekkelijke werkgever is gepresenteerd en gepromoot. Duurzame inzetbaarheid van personeel vanuit personeelszorg is een belangrijk speerpunt. Om hier invulling aan te geven bieden wij extra secundaire voorzieningen aan het personeel, zoals fruit op het werk, een budgetcoach, loopbaanbegeleiding en opleidingen. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het borgen van de kwaliteitscriteria en het onderwerp integriteit. Ook worden specifieke maatregelen getroffen om de weerbaarheid (bewustwording op ondermijningsrisico's) te vergroten. Tenslotte is gevolg gegeven aan de aandachtsgebieden uit de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E). In 2023 zijn de voorbereidingen gestart voor het 2-jaarlijks uitvoeren van een medewerkerstevredenheidsonderzoek dat in 2024 gaat plaatsvinden.

Strategische Personeel Planning (SPP) is als onderwerp geïntroduceerd op de drie afdelingen bij de FUMO. Daarbij is door de afdelingen in samenspraak met HRM/P&O een kwantitatieve schouw en een kwalitatieve schouw gemaakt op het functiehuis en de personele bemensing. Met de uitkomsten wordt bijgestuurd op benodigde formatie en functies en organisatie inrichting. Als dit consequenties heeft voor bijvoorbeeld de begroting dan worden de effecten zichtbaar gemaakt in de kadernota, begroting of begrotingswijziging. Een recent voorbeeld is de aanpassing in de organisatie met functies en formatie vanwege het werken met de Omgevingswet om de nieuwe opgaves en werkwijze te borgen. SPP wordt doorontwikkeld om de reden dat SPP nooit af is en blijft als continu element in de jaarlijkse afdelingsactiviteiten aandacht vragen. Voorgaande onderwerpen komen uit het Koersplan P&O (2020). De inbedding van dit plan is 2023 afgerond en geborgd.

In het kader van managementontwikkeling en leiderschapsvisie waren er in 2023 verschillende acties zoals persoonlijkheidsprofiel gespreksvoering, begeleiding Managementteam op samenwerking en met externe begeleiding (Dageraad advies) is gestart met het gezamenlijk uitwerken van leiderschapsprofielen.

Wij hebben met alle leidinggevenden op basis van onze missie en visie en onze kernwaarden (samen, bewust en deskundig) onze interne besturingsfilosofie en daarbij behorende leiderschapsstijl uitgewerkt.

Personele bewegingen
In 2023 hebben wij 35 nieuwe medewerkers bij de FUMO welkom geheten (instroom). Daartegenover hebben 23 medewerkers afscheid genomen van de FUMO (uitstroom). Op basis van verslagen van exitgesprekken is gekeken naar de belangrijkste redenen voor de uitstroom. Hierbij worden het meest genoemd:

- Inhoud van de functie, medewerkers vinden hun werk minder leuk en krijgen bij een andere werkgever de mogelijkheid om nieuwe dingen te gaan doen;
- Reistijd, voor een aantal medewerkers was dit vorig jaar een reden om te vertrekken. Het is niet altijd de belangrijkste reden maar speelt wel een rol in de definitieve afweging;
- Werkdruk/kentallen;
- Persoonlijke ambities;
- Toekomstperspectief binnen de FUMO en wisselingen van leidinggevenden.

Tot slot zijn 12 medewerkers binnen de eigen FUMO-organisatie doorgestroomd naar een nieuwe functie. Vermeldingswaardig is ook de grote inspanning die vanaf de tweede helft 2023 gedaan is om de personele werving en instroom van nieuw personeel vanwege de uitbreiding van taken onder de Omgevingswet bij de FUMO in 2024 te realiseren. Zowel de benodigde extra capaciteit in de vorm van tijdelijke inhuur (10 fte) als ook specifieke functies met een aanstelling (11 fte) zijn in het 3e en 4e kwartaal en met een doorloop naar 2024 gerealiseerd.

Informatie om ons werk goed te kunnen doen is eenvoudig digitaal bereikbaar

Het zaaksysteem LEEF heeft in 2023 optimalisatieslagen ondergaan (functionele aanpassingen en data-optimalisatie) om te kunnen voldoen aan het nieuwe werken onder de Omgevingswet. Werkprocessen zijn aangepast en opnieuw vormgegeven, technische aanpassingen in de VTH-keten zijn doorgevoerd om te kunnen werken onder de Omgevingswet. Met onze deelnemers is intensief samengewerkt om de overdracht van takenpakketten en bijbehorende data van inrichtingen, nu milieubelastende activiteiten, op tijd beschikbaar te hebben voor de data-migratie naar LEEF.

Daarnaast is in samenwerking met deelnemers het overdragen en op de juiste plekken beschikbaar krijgen van achterliggende dossiers ingericht (o.a. door afspraken over de overdracht naar en inrichting van digitale dossiers in de Portal). De inrichting van de Portal met actuele dossiers is blijvend onderwerp van zorg. Er zijn tijdelijke alternatieve maatregelen met onze deelnemers afgesproken over het goed en kwalitatief gevuld krijgen en houden van de dossiers in de Portal.

Nieuwe medewerkers zijn geïntroduceerd en getraind in het werken met LEEF. Waar nodig zijn tijdelijke maatregelen genomen om werkzaamheden te continueren en borgen. Leidinggevenden begeleiden medewerkers om de actualiteit en juistheid van hun registraties in LEEF te waarborgen. De informatiehuishouding en de ICT-inrichting is niet af. De benodigde aanpassingen door de Omgevingswet en informatievoorziening in de VTH-keten vragen de komende jaren de benodigde aandacht. In de informatievisie die in 2024 wordt gepresenteerd, wordt dit zorgpunt onderkend en de onderlinge informatievoorziening en -uitwisseling als ontwikkelspoor benoemd.

In 2023 zijn alle laptops en bijna de helft van de smartphones vernieuwd. Ook zijn er nieuwe werkplekvoorzieningen voorbereid en gerealiseerd op de werklocatie Grou voor de uitbreiding met formatie en instroom vanwege de Omgevingswet.
In 2023 is de functie CISO (chief information security officer) ingevuld waardoor informatieveiligheid en AVG-privacy vraagstukken binnen de FUMO nu een plek hebben.

De FUMO is financieel in control, deelnemers komen niet voor verrassingen te staan

De accountant heeft bij de controle van de jaarrekening 2022 een goedkeurend oordeel gegeven zowel voor het onderdeel getrouwheid als het onderdeel rechtmatigheid. In het 3e en 4e kwartaal is de verbijzonderde interne controle uitgevoerd en heeft de accountant zijn interimcontrole uitgevoerd en hierover verslaglegging gedaan. De voorbereidingen voor de jaarrekeningcontrole 2023 zijn op tijd uitgevoerd en in samenwerking met de accountant heeft dit tot de jaarstukken 2023 geleid.

In 2023 heeft de introductie van de Omgevingswet, en de bijbehorende wijzigingen van gegevens en inrichting van de bedrijfsapplicatie LEEF, prioriteit gekregen. Dat gold ook voor het inrichten van de benodigde rapportages op basis van de business intelligence applicatie Microsoft PowerBI. De realisatie in 2023 van het PowerBI platform verliep in nauwe samenwerking met het PowerBI team van provincie Fryslân. Dit was logisch en ook noodzakelijk omdat de IT-systemen van provincie Fryslân en de FUMO nauw met elkaar verweven zijn. De komende jaren wordt het business intelligence platform verder uitgebouwd om de doelstellingen van betrouwbare en tijdige informatievoorziening te optimaliseren en te borgen.

Het dagelijks bestuur van de FUMO moet vanaf boekjaar 2023 zelf in de jaarrekening verantwoording afleggen over de rechtmatigheid van het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie. De accountant beperkt zich tot een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening en dus ook over de rechtmatigheidsverantwoording.

De drie specifieke rechtmatigheidscriteria begrotingsrechtmatigheid, het voorwaardencriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik komen tot uitdrukking in de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur moet zorgdragen voor een gedegen dossier, waaruit blijkt dat op basis van omvang en risico inschatting de juiste werkzaamheden zijn verricht die de inhoud van de rechtmatigheidsverantwoording onderbouwen. De rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in paragraaf 7.8.

De kader stellende documenten zoals de controleverordening en de financiële verordening zijn in 2023 herijkt en vastgesteld door het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

De organisatie en haar processen zijn efficiënt ingericht en afgestemd op geldende wet- en regelgeving

In 2023 is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar werkvormen en inhoud/thema's voor samenwerking Bedrijfsvoering met de ODG en RUDD. Onderzocht is op welke onderwerpen en in welke werkvorm op korte en/of langere termijn samengewerkt kan worden.

Processen zijn herontworpen en nu volgens de Omgevingswet ingericht en krijgen blijvend aandacht van kerngebruikers LEEF en applicatiebeheer LEEF. Personeel is in het 3e en 4e kwartaal voorbereid op het nieuwe werken onder de Omgevingswet, waarbij trainingen en oefensessies zowel intern als in de regio hebben plaatsgevonden. Technische aanpassingen zijn doorgevoerd in onze primaire zaaksysteem en bedrijfsapplicatie: LEEF.

De FUMO heeft een positief imago bij haar deelnemers en komt positief in het nieuws

In 2023 is gewerkt met het principe van Customer intimacy, waarbij aan deelnemers van de GR een accountteam vanuit de FUMO is verbonden. Zo vinden regelmatig overleggen plaats met deelnemers die aangeven dat dit goed verloopt en als betekenisvol wordt ervaren.

Social mediagebruik en monitoring is in 2023 (mede in combinatie met de arbeidsmarktcampagne) intensief geweest en hierop zijn goede resultaten geboekt (naamsbekendheid, zoekgedrag en aantal bezoekers). In de bestuurlijke halfjaarrapportage is gemeld dat het social mediaplan is gemaakt

waarmee monitoring en sturing plaatsvindt hoe de FUMO in de sociale media en het nieuws naar voren komt. Aandachtspunt is de bemensing bij cluster communicatie waar vacatures zijn ontstaan door verloop en zwangerschapsverlof. Deze vacatures bleken lastig in te vullen, waardoor inhuurpersoneel ingeschakeld werd.

Extra aandacht is dit jaar geschonken aan de begroting en begrotingswijziging, door informatieavonden voor onze besturen te organiseren en toelichting te geven aan besturen en raden van de deelnemers. Zo ook aan het in de media zichtbaar maken van het werk door FUMO (onder andere artikelen kranten, nieuwsberichten diverse mediakanalen, persmomenten, open dag). Een mooi voorbeeld is het artikel in de Leeuwarder Courant; ´Een controleur die bedrijven graag zien komen: energie-inspecteurs van de FUMO helpen bij verduurzamen´.

5.2 Baten en lasten programma Bedrijfsvoering

Programma Bedrijfsvoering	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Lasten			
Personeelslasten	5.014.605	5.514.293	5.145.328
Kapitaallasten	84.500	84.500	78.577
Vaar- en voertuigen	167.355	167.355	208.390
Huisvesting	679.532	679.532	725.248
Administratie	54.685	54.685	35.155
ICT	428.389	428.389	604.440
Implementatiekosten	-	-	178.160
Project Omgevingsweg overheveling taken	-	799.000	883.595
Implementatie Omgevingswet	75.000	175.000	158.164
Overige kosten	496.228	496.228	564.919
Incidenteel	-	-	-
	7.000.294	**8.398.982**	**8.581.976**
Baten			
Deelnemersbijdragen Basistaken	10.321.723	10.630.136	9.433.557
Deelnemersbijdragen Plustaken	4.955.716	4.877.125	4.890.354
Deelnemersbijdragen Transitiebegroting	-	-	46.797
Deelnemersbijdragen Collectieve taken	919.307	1.668.155	2.226.340
Deelnemersbijdragen Implementatie Omgevingswet	75.000	175.000	102.621
Deelnemersbijdrage project Omgevingsweg overheveling taken	-	885.000	885.000
Saldo Implementatiekosten	-	-	178.160
Overige baten	-	-	14.319
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. T&H	- 4.413.803	- 5.429.764	- 4.973.704
Toegerekende deelnemersbijdrage aan Progr. VSPA	- 4.757.649	- 5.535.642	- 5.070.690
Specifieke uitkering IBP	-	507.284	460.404
Specifieke uitkering THE		721.687	398.303
	7.100.294	**8.498.981**	**8.591.461**
Resultaat progr. Bedrijfsvoering voor vermogensmutaties	100.000	99.999	9.485
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**-**	**-**
Resultaat progr. Bedrijfsvoering na vermogensmutaties	**100.000**	**99.999**	**9.485**

Tabel 20: Financieel resultaat Bedrijfsvoering 2023

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

Budget implementatiekosten

Projectenbudget

Voor het uitvoeren van projecten (exclusief project Omgevingswet) is door het AB FUMO een projectenbudget beschikbaar gesteld. Voorheen was dit het budget voor het project FUMO 2.0 en het zaaksysteem LEEF. Vanaf de jaarrekening van 2021 zijn deze budgetten samengevoegd in één projectenbudget.

In financiële zin verloopt het project in 2023 als volgt:

	Budget totaal	Uitgaven t/m 2022	Uitgaven 2023	Restant budget ultimo 2023
Projectenbudget	3.562.236	3.384.077	178.160	-

Tabel 21: Verloop projectenbudget 2023

Ultimo 2022 resteerde € 178.160 van het oorspronkelijke budget van € 3.352.236. In 2023 is het resterende budget volledig ingezet voor de uitvoering van projecten door medewerkers uit het primaire proces van de FUMO. Hierbij kan gedacht worden aan dataoptimalisatie, het inrichten van het uniforme mandaat en het optimaliseren van processen op afdeling Toezicht. De uren die hieraan besteed zijn door medewerkers van afdeling bedrijfsvoering, zijn al gedekt in het programma bedrijfsvoering.

Bovenstaande wordt gefinancierd uit de transitiebegroting, die vanaf 2019 onderdeel uitmaakte van de begroting. In paragraaf 6.3, onder de overlopende passiva, wordt toegelicht hoe de transitiebegroting, en daarmee ook de financiering van de genoemde projecten, is verwerkt in de jaarstukken 2023.

Budget Omgevingswet

In de begrotingswijzing 2019 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet. In totaliteit is € 570.000 beschikbaar gesteld. Vanaf 2022 is jaarlijks een budget van € 75.000 opgenomen voor dit project.

Uit de jaarstukken van 2022 blijkt dat het budget was overschreden met € 72.421. De dekking hiervoor is opgenomen in de begrotingswjiziging 2023, die in juli 2023 door het algemeen bestuur is vastgesteld. Eind 2023 is dit volledige budget besteed.

In financiële zin verloopt het project in 2023 als volgt:

Verloop budget implementatie Omgevingswet	
Budget:	
Budget 2019	€ 123.000
Budget 2020	€ 308.000
Budget 2021	€ 139.000
Budget 2022	€ 75.000
Budget conform begrotingswijziging 2023	€ 100.000
Totaal budget	**€ 745.000**
Kosten:	
2019	€ 75.434
2020	€ 172.735
2021	€ 291.921
2022	€ 177.331
2023	€ 27.579
Totaal kosten	**€ 745.000**
Nog beschikbaar	**€ 0**

Tabel 22: Verloop budget Implementatie Omgevingswet

Budget project Aanpassen organisatie als gevolg van overheveling taken en budgetten in verband met Omgevingswet
In de begrotingswijziging 2023 is een budget van € 885.000 opgenomen om de FUMO aan te passen als gevolg van de overheveling van taken en budgetten.

In de begrotingswijziging is dit budget uiteengezet in 5 activiteiten. Deze worden hieronder toegelicht:

Activiteit	Bedrag begroot	Bedrag Realisatie	Toelichting op voortgang en besteding
Herijken werkprocessen	€ 425.000	€ 398.955	Het onderdeel voor het herijken van de werkprocessen is in 2023 binnen de begroting afgerond.
8.000 inrichtingen	€ 200.000	€ 299.825	In de begrotingswijziging was uitgegaan van de overgang van 8.000 bedrijven. Gaandeweg is duidelijk geworden dat het werkelijke aantal ca 6.300 is. Er is volop aan gewerkt om ervoor te zorgen dat deze inrichtingen op basis van juiste en volledige gegevens ingevoerd kunnen worden in het zaaksysteem van de FUMO. Dit is niet op tijd gelukt. Naar verwachting zal dit in het tweede kwartaal van 2024 afgerond worden. De besteding is hoger geweest dan begroot. Er is meer gebruik gemaakt van externe expertise dan waar in de begroting rekening mee was gehouden.
Werving	€ 60.000	€ 75.900	Er is een recruiter aangetrokken die de werving van personeel in het kader van de overheveling van taken op zich neemt. De kosten zijn hoger uitgevallen dan begroot.
Projectleiding	€ 48.000	€ 40.950	Er is een projectleider aangesteld. De kosten hiervan waren lager dan begroot,
ICT	€ 152.000	€ 67.938	Er is extra ondersteuning beschikbaar bij de helpdesk om ervoor te zorgen dat er tijdig laptops, telefoons en toegang tot alle applicaties geregeld wordt. De kosten hiervoor zijn lager uitgevallen dan begroot.
Totaal	**€ 885.000**	**€ 883.567**	

Tabel 23: Financieel verloop project overheveling taken Omgevingswet

Op totaalniveau zijn de kosten binnen de begroting gebleven. Alle onderdelen zijn afgerond, behalve het invoeren van de 6.300 inrichtingen in het zaaksysteem van de FUMO. De dekking van de kosten die hier in 2024 mee gepaard gaan, zal binnen de bestaande budgetten worden gezocht.

5.3 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Onvoorzien	100.000	100.000	192.032
Financiële baten	-	-	177.501
Financiële lasten	-	-	22.719
	- 100.000	**- 100.000**	**- 37.250**

Tabel 24: Algemene dekkingsmiddelen 2023

Zie hoofdstuk 7 voor een toelichting op het resultaat.

6 Paragrafen

6.1 Bedrijfsvoering

Zie paragraaf 5.1 voor een toelichting op het programma bedrijfsvoering. In deze paragraaf gaan we nader in op de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording heeft betrekking op drie criteria:
1. Begrotingscriterium
2. Voorwaardencriterium
3. Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

1. Begrotingscriterium

Volgens de kadernota rechtmatigheid is de definitie van begrotingsrechtmatigheid:

Van begrotingsonrechtmatigheid is sprake als het dagelijks bestuur bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door het algemeen bestuur vastgestelde budgetten voor lasten of investeringsbudgetten overschrijdt (1), toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld (2) en als bij onderschrijdingen van lasten of investeringsbudgetten en/of lagere of hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig met begrotingswijzigingen is aangepast (3).

In beginsel zijn alle afwijkingen van de begroting onrechtmatig. Er kunnen hierover in de financiële verordening afspraken zijn gemaakt voor welke afwijkingen het algemeen bestuur vindt dat deze acceptabel zijn. In de financiële verordening is hierover in artikel 10 lid 4 en 5 het volgende bepaald:

Artikel 10 lid 4:
Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:

a. Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
b. Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
c. De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.

Artikel 10 lid 5:
Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording (voor zover de verantwoordingsgrens voor afzonderlijke fouten of onduidelijkheden is overschreden), maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

In onderstaand overzicht zijn de verschillen tussen de begroting en realisatie voor zowel de lasten als de baten weergegeven:

	Begroting Lasten	Realisatie Lasten	Verschil	Begroting Baten	Realisatie Baten	Verschil
Programma VSPA	6.024.959	5.658.431	366.528	6.024.960	5.538.025	-486.935
Programma T&H	5.919.082	5.640.656	278.426	5.919.082	5.860.822	-58.260
Programma bedrijfsvoering	8.398.982	8.581.976	-182.994	8.498.981	8.591.461	92.480
Programma algemene dekkingsmiddelen	100.000	214.751	-114.751	0	177.501	177.501
	20.443.023	20.095.814	347.209	20.443.023	20.167.809	-275.214
	Begroot	Realisatie	Verschil			
Investeringen	0	389.394	-389.394			

Tabel 25: Baten en lasten per programma

Bij de programma's VSPA en T&H blijkt uit de tabel dat de lasten niet zijn overschreden. Onze conclusie is dat bij de programma's VSPA en T&H sprake is van een onderschrijding van baten die grotendeels worden gecompenseerd met lagere lasten. Dit is naar overeenkomst van artikel 10 lid 4 onderdeel a in de financiële verordening en daarom rechtmatig. De onderschrijding op de baten (basistaken) is ook benoemd in de halfjaarlijkse bestuursrapportage die het algemeen bestuur tijdens de vergadering van het algemeen bestuur op 19 oktober heeft vastgesteld. In dit geval is dan artikel 10 lid 4 onderdeel c van toepassing.

Bij het programma bedrijfsvoering is wel sprake van overschrijding van de begrote lasten met een bedrag van € 182.994. Hierdoor is er formeel sprake van een begrotingsonrechtmatigheid. Deze overschrijding wordt o.a. veroorzaakt doordat de uitvoering van de projecten vanuit het FUMO 2.0 programma in 2023 zijn afgerond. In totaal was hier nog een bedrag van € 178.160 mee gemoeid. Deze kosten zijn gedekt uit eerder ontvangen middelen van deelnemers die als vooruitontvangen bedrag op de balans was opgenomen. Aan de batenkant is dit bedrag vrijgevallen als extra bate. Daarnaast zijn er diverse over- en onderschrijdingen, bijvoorbeeld bij ICT kosten. Via de bestuursrapportage is het bestuur hierover geïnformeerd.

Onder het programma algemene dekkingsmiddelen was alleen de post onvoorzien van € 100.000 begroot. Deze post is in 2023 overschreden met € 92.032. Daarnaast waren er rentelasten (€ 22.701) van de opgenomen lening bij de Nederlandse Waterschapsbank en rentebaten (€ 177.501) over het saldo bij het ministerie van financiën (Schatkistbankieren). Deze rente was niet begroot omdat tijdens het opstellen van de begroting er nog sprake was van negatieve rente. In de bestuursrapportage is het bestuur geïnformeerd over de overschrijding van de post onvoorzien.

In 2023 zijn investeringen gedaan voor in totaal een bedrag van € 389.394. Deze investeringen hebben betrekking op de investering in laptops (€ 359.294) en geluidmeetapparatuur (€ 30.100). Beide investeringen waren niet begroot in 2023 zodat hierdoor formeel sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid. De kapitaallasten van de investering in de laptops waren wel begroot in de post dienstverleningsovereenkomst provincie Fryslân. De laptops hadden in 2022 al vervangen kunnen worden omdat de eerste aanschaf heeft plaatsgevonden in 2019 en deze volgens de dienstverleningsovereenkomst in 3 jaar worden afgeschreven. De FUMO heeft met de provincie afgesproken dat de FUMO met ingang van 2023 zelf de activa gaat activeren en afschrijven. Daarom is de dienstverleningsovereenkomst aangepast door de kapitaallasten uit te sluiten. De vervanging van de laptops heeft in 2023 plaatsgevonden.

De investering in geluidmeetapparatuur is gedaan omdat er nieuwe en verbeterde geluidmeetapparatuur beschikbaar is waarmee efficiënter gewerkt kan worden (o.a. op afstand uitleesbaar). In de begroting was ruimte om de kapitaallasten van deze investering te dekken en passen in het bestaande beleid. Daarom zijn deze overschrijdingen als acceptabel beschouwd.

2. Voorwaarden criterium

Bij het voorwaardencriterium wordt vooral gekeken of de financiële beheershandelingen binnen de gemeenschappelijke regeling voldoen aan de voorwaarden zoals die gesteld zijn in de wet- en regelgeving; ook wel bekend als het normenkader. In dit normenkader staat de interne en externe regelgeving waaraan getoetst wordt. In het interne controleplan is de interne controle hierop beschreven. Dit gaat vooral om de controle op inkopen en salarissen (incl. declaraties) en de controle op aanbestedingen. Bij de controle op aanbestedingen is onderscheid gemaakt in controle van inhuur van personeel en de overige inkopen, inclusief langlopende contracten Er is bij de controle alleen gekeken in hoeverre is voldaan aan de verplichting om EU-aanbestedingen te doen, anders dan is vastgelegd in het 'Inkoop- en aanbestedingsbeleid' in het normenkader. Er is dus niet gecontroleerd of

er volgens het inkoop- en aanbestedingsbeleid een meervoudige aanbesteding had moeten plaatsvinden terwijl er een enkelvoudige aanbesteding heeft plaatsgevonden.

De overeenkomst met Stadsbeheer voor het gebruik van het zaaksysteem LEEF is verlopen op 31 december 2021. Daarna is de overeenkomst stilzwijgend steeds met een jaar verlengd. We hebben een externe jurist gevraagd om na te gaan in hoeverre de jaarlijkse verlenging rechtmatig is. Volgens het advies hangt het ervan af of er bij de oorspronkelijke aanbesteding al rekening is gehouden met een verlengingsmogelijkheid bij het inschatten van de kosten. Dit is niet helemaal duidelijk. Uit het prijzenblad in het aanbestedingsdocument blijkt dat de kosten voor 4 jaar moesten worden aangegeven. In het aanbestedingsdocument staat een modelovereenkomst (Arbit overeenkomst) waarin een optie tot jaarlijkse verlenging is opgenomen. Alle aanbieders hadden daar dus rekening mee kunnen houden. Wij beoordelen dit daarom als een onduidelijkheid. De jaarlijkse verlenging heeft een contractwaarde van € 240.000. Dit bedrag is lager dan het bedrag in de verantwoordingsgrens voor fouten en onduidelijkheden. Het is wel de bedoeling om binnen twee jaar het zaaksysteem opnieuw aan te besteden. Er zijn een aantal redenen waarom dit nog niet is gebeurd. Vooral de invoering van de Omgevingswet en de implementatie van deze wet zorgde voor veel voorbereidingstijd. Door overdracht van taken komen er veel nieuwe bedrijven bij (ruim 6.000) die ook in ons zaaksysteem geregistreerd moeten worden. Midden in de transitie een aanbesteding doen is daarom niet verstandig.

3. Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Dit criterium betekent dat de organisatie maatregelen treft om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. De FUMO heeft geen specifiek beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik. De reden hiervoor is dat de FUMO geen regelingen kent waar derden aanspraak op kunnen maken. De FUMO is een uitvoeringsorganisatie die taken uitvoert voor de deelnemers en kent geen externe klanten. Het risico op misbruik en oneigenlijk gebruik is daarom als laag te classificeren. Wel heeft de FUMO een integriteitsbeleid voor de medewerkers. Iedere medewerker heeft de eed en belofte afgelegd waarin wordt gevraagd om zich als een goed ambtenaar integer en professioneel op te stellen. Hieronder valt ook het verantwoord omgaan met voorzieningen en regelingen van de FUMO, het goed scheiden van privé-activiteiten en werk als FUMO-medewerker, en het vermijden van vriendjespolitiek tegenover familieleden, vrienden en ex-collega's. Er zijn geen speciale maatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen vanwege een laag risicoprofiel. Toch hebben we gedurende het jaar geen gevallen van misbruik en oneigenlijk gebruik of fraudegevallen geconstateerd.

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf beschrijven we in welke mate de weerstandscapaciteit voldoende is om eventuele risico's op te vangen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden om onverwachte en belangrijke kosten op te kunnen vangen. Hiervoor kan de algemene reserve en de post onvoorzien worden gebruikt. Als blijkt dat deze capaciteit niet genoeg is om de geschatte risico's te dekken dan is de FUMO aangewezen op een extra bijdrage van de deelnemers.

Bepalingen in de Gemeenschappelijke regeling FUMO

In artikel 29 van de GR FUMO staan regels over het opbouwen van een weerstandsvermogen. Een batig saldo van een bepaald jaar wordt toegevoegd aan het weerstandsvermogen, dat maximaal 10% van de jaaromzet bedraagt. Als het batig saldo van een bepaald jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan 10% van de jaaromzet, wordt het extra geld uitgekeerd aan de deelnemers in verhouding tot hun bijdragen. Een nadelig saldo in een bepaald jaar wordt ten laste

gebracht van de deelnemers naar rato van hun bijdragen, als het niet volledig of deels ten laste van het weerstandsvermogen kan worden gebracht.

Nota weerstandsvermogen

Begin 2018 is een nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement met een geactualiseerde risico-inventarisatie opgesteld waarin de uitgangspunten voor het bepalen van de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen zijn aangegeven. In het AB FUMO van 29 maart 2018 is de nota vastgesteld. Begin 2024 is een risico-inventarisatie uitgevoerd. In onderstaande tabel is deze per hoofdonderwerp opgenomen. In bijlage I is een uitgebreide risicoanalyse opgenomen. Hieruit blijkt dat de FUMO een weerstandsvermogen nodig heeft van € 1.119.000. Eind 2023 wordt hieraan voldaan met een weerstandsvermogen van € 1.206.775.

Nr.	Onderwerp	Bedrag	Kans (Hoog, Middel, Laag)	Impact
1	Hogere inflatie dan begroot	€ 300.000	M	€ 150.000
2	Lagere renteopbrengst door daling rente	€ 75.000	M	€ 37.500
3	Lagere productivitet dan begroot	€ 375.000	M	€ 187.500
4	Kosten aanpassingen ICT-landschap	€ 400.000	H	€ 320.000
5	Omgevingswet - manier van werken	€ 400.000	M	€ 200.000
6	Flexibele schil hoger dan begroot	€ 280.000	H	€ 224.000
Totaal		**€ 1.830.000**		**€ 1.119.000**

Kengetallen

In het BBV staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen.
De kengetallen staan in onderstaande tabel.

	2023
Netto schuld quote	-2%
Netto schuld quote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-2%
Solvabiliteitsratio	19%
Structurele exploitatieruimte	0%

Tabel 26: Financiële kengetallen 2023

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie. De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de ‘netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen’ worden ook de verstrekte leningen meegenomen. Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld. Over 2023 is dit bij de FUMO het geval.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de GR. Dit geeft inzicht in de mate waarin de GR in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Doordat het balanstotaal in 2023 is gestegen, daalt de solvabiliteit. Niettemin is de solvabiliteit van de FUMO nog steeds goed op orde.

Het kengetal ‘structurele exploitatieruimte’ geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten. De wijze waarop de FUMO wordt gefinancierd (GR) maakt dat de structurele baten en lasten per definitie met elkaar in evenwicht zijn. Dit maakt dat de structurele exploitatieruimte als 0% wordt aangemerkt.

6.3 Financiering

De FUMO is als gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) verplicht om in de begroting en de jaarrekening een paragraaf financiering op te nemen. Daarin worden ontwikkelingen opgenomen over de kasgeldlimiet, de rente-risiconorm, de verwachte af- of toename van geldleningen of uitzettingen en het beleid ten aanzien van treasury.

De FUMO wordt gefinancierd door de deelnemersbijdragen die per kwartaal vooruit worden betaald. Voor eventuele investeringen kunnen daarnaast leningen worden aangetrokken. Eind 2023 is de bestaande lening van de FUMO voortgezet, waarbij de hoofdsom is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000.

De lening is een zogenaamde roll-over lening met een looptijd van 3 jaar. Van het bedrag van € 1,0 miljoen is gedurende deze looptijd een bedrag van € 200.000 niet aflosbaar.

De kasgeldlimiet is het bedrag dat de FUMO kortlopend mag financieren voor het doen van investeringen. Volgens de Uitvoeringsregeling van de Wet FIDO is dit een percentage van 8,2% van de begroting. Dit komt overeen met ongeveer € 1,6 miljoen. Deze ruimte is tot nog toe niet gebruikt.

In de financiële verordening is aangegeven op welke manier wordt omgegaan met het aantrekken en uitzetten van geldmiddelen. Dit beleid houdt o.a. in dat geldleningen alleen worden aangegaan voor de taken van de FUMO en voor zover er geen andere financieringsbronnen (bijvoorbeeld reserves) aanwezig zijn.

Het drempelbedrag voor het schatkistbankieren is het totaal aan middelen dat een decentrale overheid maximaal buiten de schatkist mag aanhouden. Dit bedraagt 2% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 1.000.000. Dit drempelbedrag is vastgelegd in artikel 7 lid 2 van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden.

7 Jaarrekening 2023

7.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening 2023 is opgesteld op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening en de hieraan gerelateerde nota's over de financiële spelregels.

Algemene grondslagen

De activa (bezittingen) en passiva (schulden) worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke kosten waarvoor ze zijn verkregen en niet de actuele marktwaarde. Dit worden nominale waarden genoemd. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, behalve als dit op de balans anders wordt aangegeven. De baten en lasten worden toegewezen aan het jaar waarin ze plaatsvinden. Baten en winsten worden alleen opgenomen als ze op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die vóór het einde van het begrotingsjaar zijn ontstaan, worden in meegenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Personeelslasten worden meestal toegewezen aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige personeelskosten worden toegewezen aan de periode waarin ze worden uitbetaald, vanwege het verbod op het opnemen van voorzieningen of schulden voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten en gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, moet de leiding[3] van onze organisatie een oordeel vellen over belangrijke financieel gerelateerde zaken. Op basis daarvan kunnen schattingen gemaakt worden die gebruikt worden voor bedragen in de jaarrekening. Vanwege het maken van schattingen kan de werkelijke uitkomst afwijken. De jaarrekening is opgesteld met als uitgangspunt dat de activiteiten van de organisatie worden voortgezet (continuïteitsveronderstelling) en ingericht volgens het BBV. Dit is inclusief de wijzigingen die sinds 2018 van kracht zijn geworden voor gemeenschappelijke regelingen (bijvoorbeeld de presentatie overhead). Er zijn in de grondslagen verder geen wijzigingen ten opzichte van voorgaande jaren.

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten, balansmutaties, alsmede de baten en lasten inzake de specifieke uitkeringen op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;
- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
    - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 19 oktober 2023 door het algemeen bestuur van de FUMO is vastgesteld;
    - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor over- en onderscheidingen van baten, onderschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan het algemeen bestuur zijn gemeld.

[3] Het dagelijks bestuur van de FUMO

- De FUMO kent geen specifiek beleid ten aanzien van het M&O criterium. Omdat de FUMO een uitvoeringsorganisatie is, is er een beperkt risico op misbruik en oneigenlijk gebruik. Wel kent de FUMO een integriteitsbeleid waarmee een preventieve werking ontstaat om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
  - Een verantwoordingsgrens van 3% (zijnde € 602.874) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen;
  - Een rapporteringstolerantie van € 100.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen

Balans

Op de balans zijn alleen de posten opgenomen die bij de FUMO aanwezig zijn. Bij het opstellen van de jaarrekening 2023 is uitgegaan van het vastgestelde financiële beleid zoals opgenomen in de Financiële verordening.

Activa

Vaste Activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enige wijze kunnen leiden tot, of bijdragen aan het verwerven van inkomsten, zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.
De afschrijvingen worden volgens de door het AB FUMO vastgestelde afschrijvingstermijnen[4] berekend. De afschrijving begint te lopen vanaf 1 januari van het jaar na oplevering van de investering. Er worden geen rentelasten toegerekend.

Materiële vaste activa met economisch nut

Materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingprijs.
De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen:

- Technische installaties in bedrijfsgebouwen: 15 jaar
- Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen; kantoormeubilair: 10 jaar
- Software; automatiseringsapparatuur; telefooninstallaties: 3 tot 5 jaar
- Verbouwingen, termijn afhankelijk van looptijd huurcontract, Inclusief optietermijn verlenging: 1 tot 10 jaar
- Voertuigen: 8 jaar
- Meetapparatuur: 5 jaar

Investeringen met een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd.

Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

[4] Deze zijn opgenomen in de financiële verordening.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut
De FUMO kent geen investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Financiële vaste activa
Financiële vaste activa bestaan uit vorderingen op medewerkers en zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Vlottende activa
Vlottende activa bestaan uit de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (voor zover aanwezig), de liquide middelen en de overlopende activa. Voorraden zijn (voor zover aanwezig) gewaardeerd tegen verkrijgingprijs. Vorderingen, overlopende activa en liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor eventuele oninbaarheid wordt een voorziening gevormd.

Passiva
Passiva worden ingedeeld in vaste en vlottende passiva.

Vaste passiva
Onder vaste passiva wordt verstaan het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer (voor zover aanwezig). Het eigen vermogen bestaat uit reserves (voor zover aanwezig) en het resultaat na bestemming volgend uit de programmarekening. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves worden verantwoord volgens de besluiten van het AB FUMO. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves (voor zover aanwezig) worden verantwoord in de programmarekening. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting, of in voorkomende gevallen het voorzienbare verlies.
Voorzieningen worden gevormd vanwege:

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar die we wel redelijk in te schatten zijn;
b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijk in te schatten zijn;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Vlottende passiva
Onder vlottende passiva vallen voorschotbedragen van overheden en netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar. De kortlopende schulden en de overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarborgen en garantstellingen
De FUMO kent geen waarborgen en garantstellingen.

7.2 Balans per 31 december 2023

ACTIVA		31-12-2023		31-12-2022
Vaste activa				
Materiële vaste activa		888.812		577.995
- investeringen met een economisch nut	888.812		577.995	
Financiële vaste activa		15.139		10.792
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	-		-	
- Overige langlopende leningen	15.139		10.792	
Totaal vaste activa		**903.951**		**588.787**
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		5.051.131		4.171.331
- Vorderingen op openbare lichamen	698.255		985.888	
- Overige vorderingen	3.239		3.224	
- Rekening courant verhouding met het Rijk	4.349.636		3.182.218	
Liquide middelen		6.798		29.411
- Kassaldi	6		40	
- Banksaldi	6.791		29.371	
Overlopende activa.		643.515		240.934
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	643.515		240.934	
Totaal vlottende activa		**5.701.444**		**4.441.675**
Totaal Activa		**6.605.395**		**5.030.462**

PASSIVA		31-12-2023		31-12-2022
Vaste passiva				
Eigen vermogen		1.278.771		1.206.775
- Algemene reserve	1.206.775		1.134.743	
- Gerealiseerde resultaat	71.996		72.032	
Voorzieningen		36.199		28.645
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	36.199		28.645	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		200.000		-
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	200.000		-	
Totaal vaste passiva		**1.514.970**		**1.235.420**
Vlottende passiva				
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		4.606.451		2.929.615
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	800.000		600.000	
- Overige schulden	3.806.451		2.329.615	
Overlopende passiva		483.975		865.427
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	-		107.076	
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;	483.975		758.351	
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	-		-	
Totaal vlottende passiva		**5.090.425**		**3.795.042**
Totaal Passiva		**6.605.395**		**5.030.462**

7.3 Toelichting op de balans

7.3.1 Activa

Vaste activa

Tot de vaste activa behoren de materiële, immateriële en de financiële vaste activa.
Immateriële vaste activa (bijvoorbeeld geactiveerde kosten van geldleningen) behoren tot de vaste activa, maar deze komen bij de FUMO niet voor. Daarom worden alleen de financiële vaste activa en materiële vaste activa gepresenteerd.

Materiële vaste activa

De FUMO heeft in 2023 geïnvesteerd in laptops en geluidsmeters.

De specificaties per balansdatum en het verloop van de boekwaarden van de materiële vaste activa staan in het volgende overzicht.

	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2023
Bedrijfsgebouwen	508.906	0	0	58.027	450.880
Vervoermiddelen	14.876	0	0	2.479	12.397
Machines, apparaten en installaties	54.212	389.394	0	18.071	425.536
Totaal	577.995	389.394	0	78.577	888.812

Financiële vaste activa

In 2019 is de FUMO gestart met een fietsplan voor haar werknemers. Zij kunnen op rekening van de FUMO een fiets kopen en deze gedurende 3 jaren via een inhouding op het salaris afbetalen.

	Boekwaarde 31-12-2022	Investe-ringen	Desinves-teringen	Afschrij-vingen/af-lossingen	Boekwaarde 31-12-2023
Overige langlopende leningen	10.792	9.324	0	4.977	15.139
Totaal	10.792	9.324	0	4.977	15.139

Vlottende activa

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar

De post ‘Vorderingen op openbare lichamen’ bestaat voornamelijk uit vorderingen op deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling.

De post ‘Ministerie van Financiën’ verwijst naar het saldo van de rekening van het schatkistbankieren bij het ministerie van Financiën.

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder worden als volgt gespecificeerd:

	Boekwaarde		Balanswaarde	Balanswaarde
	31-12-2023	Voorziening oninbaarheid	31-12-2023	31-12-2022
Vorderingen op openbare lichamen	698.255	0	698.255	985.888
Overige vorderingen	3.239	0	3.239	3.224
Schatkistbankieren: Ministerie van Financien 21444	4.349.636	0	4.349.636	3.182.218
Totaal	5.051.131	0	5.051.131	4.171.331

Vorderingen op openbare lichamen

	Balanswaarde
	31-12-2023
Vorderingen op overige openbare lichamen	698.255
Voorziening oninbaarheid	0
Totaal	698.255

De vorderingen op openbare lichamen zijn gedaald ten opzichte van het voorgaand jaar. De vorderingen op openbare lichamen bestaan voornamelijk uit de afrekeningen die aan de deelnemers verstuurd zijn over de nacalculatie van de werkelijke bestede uren ten opzichte van de begrote uren.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren				
Begrotingsbedrag verslagjaar				17.266.460
Drempelbedrag 0,75% van begrotingsbedrag		129.498		
Het drempelbedrag is echter nooit lager dan:		1.000.000		
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden	46.445	156.717	199.886	8.290
Ruimte onder het drempel bedrag	953.555	843.283	800.114	991.710

In principe moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden, tenzij deze middelen onder het drempelbedrag gerekend kunnen worden. Voor de FUMO geldt een drempelbedrag van € 1.000.000. Uit bovenstaande tabel blijkt de drempelbedragen niet worden overschreden.

De balanspost Liquide middelen kent drie componenten:

1. Kassaldi: Dit is het saldo contant geld voor het doen van kleine uitgaven.
2. Rabobanknummer 1: Dit is de gewone lopende rekening van de FUMO.
3. Rabobanknummer 2: Dit is de bankrekening voor het opnemen en storten van contant geld en voor het doen van internetaankopen. Deze rekening wordt gevoed door kantine-opbrengsten en, indien nodig, aanvullingen vanaf de gewone lopende rekening.

Het saldo van de liquide middelen is als volgt opgebouwd:

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Kassaldi	6	40
Rabobank 1	6.053	27.637
Rabobank 2	739	1.734
Totaal	6.798	29.411

Overlopende activa

Onder de overlopende activa worden de nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen opgenomen. Van beide posten volgt hieronder een korte toelichting voor de belangrijkste bestanddelen.

Nog te ontvangen bedragen:

- In januari 2024 is rente ontvangen over het 4e kwartaal m.b.t. Schatkistbankieren: € 60.012
- BTW 4e kwartaal 2023 € 509.000

Vooruitbetaalde bedragen:

- Deze post bestaat uit een aantal facturen die in eerste instantie in 2023 betaald zijn, maar die betrekking hebben op 2024. De grootste hiervan zijn:
    - Factuur Digitale Checklists: € 13.344
    - Factuur Topdesk: € 12.500
    - Factuur DGMR: € 14.170
    - Factuur Softbots BV: € 12.458

Dit geeft voor de overlopende activa het volgende totaalbeeld:

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Overige nog te ontvangen bedragen	569.480	87.350
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	74.036	153.584
Totaal	643.515	240.934

7.3.2 Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het positieve resultaat van boekjaar 2022, dat € 72.032 bedroeg, is in 2023 na goedkeuring door het AB FUMO toegevoegd aan de algemene reserve.

Over 2023 is een positief resultaat gerealiseerd van € 71.996. Dit is opgevoerd alsnog te bestemmen resultaat.

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Algemene reserve	1.206.775	1.134.743
Bestemmingsreserves	0	0
Nog te bestemmen resultaat	71.996	72.032
Totaal	1.278.771	1.206.775

Het verloop in 2023 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Onttrek-king	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Vermindering ter dekking van afschrij-vingen	Boekwaarde 31-12-2023
FUMO Algemene reserve	1.134.743		-	72.032	-	1.206.775
Totaal	1.134.743	-	-	72.032	-	1.206.775

In 2023 is door het algemeen bestuur besloten het rekeningresultaat van 2022 toe te voegen aan de algemene reserve.

Voorzieningen
In 2018 is een voorziening gevormd voor een eventuele verplichting als een medewerker na twee jaar ook een derde jaar recht heeft op WW. In de CAO is afgesproken dat werknemers deze premie betalen. Het bedrag dat in 2023 is toegevoegd aan de voorziening is gelijk aan de ingehouden premies op de werknemers.

Het verloop van de voorziening in 2023 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2022	Toevoeging	Vrijval	Aan-wending	Boekwaarde 31-12-2023
Voorziening Premie reparatie 3e jaar WW	28.645	7.554	-	-	36.199
Totaal	28.645	7.554	-	-	36.199

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan één jaar
De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Onderhandse leningen		
- openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	200.000	-
Totaal	200.000	-

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2022:

	Saldo 31-12-2022	Vermeer-deringen	Verminder ingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2023
Roll over lening NWB	-	200.000	-	-	200.000
Totaal	-	200.000	-	-	200.000

In 2023 is de roll-over lening verlengd, waarbij de hoofdsom is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000. Hiervan is 20% niet aflosbaar.

Vlottende passiva
Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	4.825.251	2.929.615
Overlopende passiva	483.975	865.427
Totaal	5.309.226	3.795.042

Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar
Deze post bestaat uit 3 onderdelen:

1. De post 'Handelscrediteuren': Deze bestaat uit diverse facturen die per balansdatum open stonden. Hieronder zijn ook openstaande debiteuren met een negatief saldo opgenomen.
2. De post 'Kasgeldleningen van openbare lichamen'. In 2023 is de roll-over lening verlengd, waarbij de hoofdsom is verlaagd van € 3.000.000 naar € 1.000.000. Hiervan is 20% niet aflosbaar. Het aflosbare deel van € 800.000 is gepresenteerd onder de netto-vlottende schulden.

	Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Handelscrediteuren	3.825.251	2.319.926
Belastingdienst	0	9.689
Kasgeldlening NWB	800.000	600.000
	4.625.251	2.929.615

Overlopende passiva
De overlopende passiva bestaan uit:

- *De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren*

Het saldo bestaat uit het niet-bestede deel van de ontvangen voorschotten over specifieke uitkeringen: Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (€ 483.975)

				Boekwaarde 31-12-2023	Boekwaarde 31-12-2022
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume				0	107.076
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren				483.975	758.351
Totaal				483.975	865.427

Het saldo van de overlopende passiva is gedaald ten opzichte van eind 2022. Dit komt doordat het resterende projectenbudget van € 178.160, uit de transitiebegroting in 2023 volledig is besteed. In paragraaf 5.2 is de besteding hiervan inhoudelijk toegelicht.

Ook is het resterende budget in het kader van de warme overdracht bodemtaken (€ 53.334) volledig besteed, waardoor er ook in dit kader geen sprake meer is van een overlopende post.

Tenslotte is ook geen sprake meer van een overlopende post in het kader van de Specifieke Uitkering (SPUK) Omgevingsdiensten Uitvoering IBP (€ 122.215). Ook het hiervoor ter beschikking gestelde budget is in 2023 volledig besteed.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De FUMO is een aantal langlopende verplichtingen aangegaan:

- Dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân: Duur 6 jaar tot 1 januari 2025, bedrag per jaar ongeveer € 615.000;
- Dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Leeuwarden over huisvesting: Duur 11 jaar tot 1 januari 2026, bedrag per jaar ongeveer € 550.000;
- Dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Leeuwarden over P&O-taken: Duur 7 jaar tot 1 januari 2024, bedrag per jaar ongeveer € 77.000;
- Contract Century Autolease: Duur 6 jaar t/m 2021, bedrag per jaar ca. € 170.000. Eind 2021 zijn onder deze overeenkomst leasecontracten voor 6 jaar afgesloten; Er zal een nieuwe aanbesteding worden gedaan voor 2027.
- Contract SBA (zaaksysteem): Duur 4 jaar t/m 2021, bedrag per jaar ca. € 240.000. Dit contract wordt jaarlijks met een jaar verlengd.

7.4 Het overzicht van baten en lasten over het begrotingsjaar 2023

	Overzicht van baten en lasten	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
	Lasten			
1	Personeelskosten	14.300.502	16.431.431	15.670.646
2	Overige personeelskosten	880.269	940.903	773.768
3	Kapitaallasten	84.500	84.500	101.296
4	Vaar- en voertuigen	167.355	167.355	208.390
5	Huisvesting	679.532	679.532	725.248
6	Administratie	54.685	54.685	35.155
7	ICT	428.389	428.389	604.440
8	Overige kosten	496.227	496.227	564.919
9	Implementatiekosten	-	-	178.159
10	Implementatie Omgevingswet	75.000	175.000	158.164
11	Project Omgevingswet overheveling taken	-	885.000	883.595
12	Onvoorzien	100.000	100.000	192.032
	Totale lasten	**17.266.459**	**20.443.022**	**20.095.813**
	Baten			
13	Deelnemersbijdragen basistaken	10.321.723	10.630.136	9.433.557
14	Brikstaken	301.630	296.754	216.782
15	Deelnemersbijdragen plustaken	4.955.716	4.877.125	4.937.151
16	Deelnemersbijdragen collectieve taken	919.307	1.668.155	2.226.340
17	Saldo Implementatiekosten	-	-	178.160
18	Deelnemersbijdragen Impl. Omgevingswet	75.000	175.000	102.621
19	Deelnemersbijdrage project Omgevingsweg overheveling taken	-	885.000	885.000
20	Inkomsten specifieke uitkeringen	-	1.228.971	858.708
21	Extra taken projecten	693.084	681.882	1.137.671
22	Overige baten	-	-	14.319
23	Rentebaten	-	-	177.501
	Totale baten	**17.266.460**	**20.443.023**	**20.167.809**
	Resultaat gewone bedrijfsvoering	1	1	71.996
	Vermogenssituaties			
	Onttrekking aan reserves	-	-	-
	Toevoeging aan reserves	0	0	-
	Resulaat vermogenssituaties	**-**	**-**	**-**
	Resultaat na vermogenssituaties	**1**	**1**	**71.996**

7.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten

7.5.1 Toelichting op de lasten

Personeelskosten (1)

De personeelskosten zijn met € 761.000 onderschreden. Deze onderschrijding wordt veroorzaakt door een lagere personeelsinzet in het primaire proces. Dit komt doordat vacatures als gevolg van de krappe arbeidsmarkt langer open blijven staan dan gewenst. Dit speelt vooral in het programma Toezicht & Handhaving. In de toelichting op de programma's is al nader ingegaan op de personele inzet en de financiële effecten hiervan.

In onderstaande tabel wordt een ander aspect getoond van de personeelskosten. Uit deze tabel blijkt dat de verwachte onderbesteding van de begroting hoofdzakelijk in het primaire proces plaatsvindt. Ook blijkt hieruit dat de verwachte kosten van de DVO met de provincie lager uitvallen. Dit wordt veroorzaakt doordat de laptops en telefoons waarmee binnen de FUMO wordt gewerkt langer

meegaan dan de 3 jaren afschrijving waarmee in de DVO is gerekend. Doordat de FUMO op een later moment nieuwe investeringen gaat doen, vallen de kosten lager uit dan begroot.

(Bedragen x € 1000)	Begroot	Werkelijk	Verschil
Personeelskosten			
Loonkosten primair proces	11.830	11.263	-567
Loonkosten management en bedrijfsvoering	3.776	3.825	49
DVO provincie	705	436	-269
DVO gem Leeuwarden	93	111	18
Detachering wetterskip	28	36	8
Totaal personeelskosten	**16.431**	**15.671**	**-761**

Tabel 27: Specificatie personeelskosten

Overige personeelskosten (2)

De overige personeelskosten waren € 167.000 lager dan begroot. De belangrijkste reden is het nauwelijks hoeven aanwenden van het budget voor outplacement. Dit leidt tot een voordeel van € 175.000. De scholingskosten zijn met € 45.000 overschreden, doordat er extra opleidingen zijn gegeven in het kader van de Omgevingswet. Deze overschrijding valt weg tegen een lagere besteding voor secundaire arbeidsvoorwaarden.

Kapitaallasten (3)

De kapitaallasten bestaan uit afschrijvingen op

- inventaris in het kantoorgebouw van de FUMO € 58.027
- investeringen in een dienstauto (nagenoeg het gehele wagenpark van de FUMO wordt geleased) € 2.479
- Meetapparatuur (gascamera en geluidsmeters) € 18.071

Daarnaast wordt de betaalde rente op de lening hier verantwoord.

Op totaalniveau waren de kapitaallasten hoger dan begroot. Dit komt doordat in de begroting geen rekening was gehouden met rentelasten, omdat ten tijde van het opstellen van de begroting sprake was van een negatieve rente.

Vaar- en voertuigen (4)

De FUMO maakt gebruik van leaseauto's. In 2022 is de FUMO (deels) overgegaan op elektrische auto's. Daarnaast kunnen medewerkers dienstreizen met eigen auto declareren. De totale kosten zijn hoger dan begroot vanwege hogere leasebedragen. Dit komt door de uitbreiding van het wagenpark en benodigde aanpassingen die aan de dienstauto's zijn gedaan. Daardoor zijn ook de leasetermijnen gestegen.

Huisvesting (5)

De totale huisvestingskosten zijn hoger dan begroot. Onder de huisvestingskosten vallen de huurlasten en de 'overige huisvestingskosten'. Onder de 'Overige huisvestingskosten' zijn de kosten van facilitaire ondersteuning ingeschat, die door de gemeente Leeuwarden wordt verzorgd. Hieronder vallen de kosten van de huismeesters, de schoonmaak van het gebouw en inventaris (de gemeente Leeuwarden heeft hiervoor een contract met Breedweer), de koffie- en theevoorziening en de beveiliging.

De kosten zijn onder andere hoger uitgevallen vanwege de aanschaf van meubilair in het kader van uitbreiding van het personeelsbestand als gevolg van de Omgevingswet.

Administratie (6)

De kosten voor administratie bestaat uit accountantskosten, de kosten voor de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) en bureaukosten. De kosten over 2023 waren lager dan begroot.

ICT (7)

De kosten voor ICT hebben betrekking op het volgende:

	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Licenties zaaksysteem	140.488	140.488	199.293
Overige licenties	212.264	212.264	358.160
Overige ICT-kosten	75.637	75.637	46.987
	428.389	**428.389**	**604.440**

Licenties zaaksysteem

De licentiekosten voor het zaaksysteem zijn hoger dan begroot. Dit komt vooral vanwege extra kosten die gemaakt worden om de systemen aan te passen op de nieuwe vastgestelde werkprocessen en de Omgevingswet.

Overige licenties

De post ‘Overige licenties’ zijn hoger dan begroot. Er is een aantal nieuwe applicaties in gebruik genomen, die aanvullende licentiekosten met zich meebrengen. De specificatie van deze post is als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Globescope/ Via	€ 46.276
Portal	€ 45.859
Digitale checklisten	€ 38.479
Corsa (DMS)	€ 25.713
Inspectieview	€ 25.000
My-LEX	€ 25.000
Afas	€ 19.833
Topdesk	€ 17.950
I-go	€ 17.144
Geomilieu	€ 13.490
Bris	€ 13.059
Datamask	€ 10.580
Embrace	€ 10.102
Validsign	€ 7.920
Partijregistratie	€ 7.718
BRS	€ 4.747
Ibabs	€ 4.580
Myforms	€ 4.260
Dronesoftware	€ 4.195
HR21	€ 3.480
Plangrid	€ 3.195
Softbots	€ 2.492
Kiwa	€ 2.061
Thinkcell	€ 1.128
Overig	€ 3.901
Totaal	**€ 358.160**

Overige ICT kosten
Onder de overige ICT-kosten zijn kosten opgenomen voor het ontwikkelen van Power-BI rapportages en kosten voor de website van de FUMO.

Overige kosten (8)

De overige kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Abonnementen	118.874	118.874	114.563
Telefoonkosten	3.134	3.134	0
Drukwerk	-	-	0
Representatie	26.116	26.116	48.510
Bank- en incassokosten	3.134	3.134	3.922
Belasting	-	-	0
Inkopen kantine	7.835	7.835	440
Kantoorartikelen	2.089	2.089	8.093
Verzekeringen	25.000	25.000	28.348
Overige goederen en diensten	-	-	-
Aankoop gereedschap	26.714	26.714	33.864
Communicatie	31.872	31.872	55.649
Ontwikkelkosten	251.460	251.460	271.530
	496.228	**496.228**	**564.919**

Toelichting
Onder abonnementen zijn onder meer de kosten opgenomen van het lidmaatschap van de koepelorganisatie voor omgevingsdiensten (Omgevingsdienst.nl). Bij de post telefoonkosten kan worden opgemerkt dat deze begrepen zijn in de prijs van de dienstverleningsovereenkomst met de provincie.
De communicatiekosten zijn overschreden. Dekking hiervoor vindt deels plaats via de SPUK-gelden, zie hiervoor de toelichting op de SPUK-gelden.
Onder de ontwikkelkosten zijn interne uren die medewerkers aan projecten hebben besteed verantwoord. Ook zijn hier de kosten met betrekking tot het ontwikkelen van een informatievisie en de kosten voor het project ‘versterking afdeling Toezicht & Handhaving’ opgenomen.
Per saldo zijn de overige kosten met € 69.000 overschreden.

Implementatiekosten (FUMO 2.0 en projectkosten) (9)

Implementatiekosten zijn kosten die worden gemaakt in het kader van het programma FUMO 2.0, met onderliggende deelprogramma’s.

Zoals in de toelichting op het programma Bedrijfsvoering (§5.2) al is aangegeven, zijn de budgetten van de projecten ICT/Lis en FUMO 2.0 vanaf 2021 samengevoegd. Ook wordt in deze paragraaf de besteding van het budget inhoudelijk toegelicht.

Implementatie Omgevingswet (10)

In 2023 is voor een bedrag van € 158.164 aan kosten gemaakt over het project Implementatie Omgevingswet. Voor € 27.579 had dit betrekking op het resterende projectenbudget van voorgaande jaren. Zie hiervoor ook de toelichting in paragraaf 5.2. Voor € 130.585 had dit betrekking op de inhuur van een externe projectleider.

Project Omgevingswet overheveling taken (11)
In 2023 is € 885.000 beschikbaar gesteld voor het project ‘Aanpassen organisatie a.g.v. overheveling taken en budgetten i.v.m. Omgevingswet’. De werkelijke besteding was € 883.595. In paragraaf 5.2 is hierop een inhoudelijke toelichting gegeven.

Onvoorzien (12)
De post Onvoorzien kan als volgt worden gespecificeerd.

Omschrijving	Bedrag
Kosten bemonstering co-vergisters	€ 31.629
Open dag	€ 21.224
Valideren MBA's	€ 19.234
Bedrijfsarts	€ 17.658
Advocaatkosten	€ 16.414
Overig: Optelsom posten < €10.000	€ 85.873
Totaal	**€ 192.032**

Tabel 28: Specificatie onvoorzien

7.5.2 Toelichting op de baten

In totaal zijn de baten € 275.214 lager dan begroot (na wijziging). Dit is een afwijking van 1,4%. Hieronder lichten we de afzonderlijke posten toe.

Deelnemersbijdragen basistaken (13)
De bijdragen voor basistaken zijn volgens de bepalingen in artikel 29 van de GR FUMO - in 2023 bij de deelnemers in rekening gebracht. Dat is gedaan op basis van de in de begroting vastgestelde bedragen. Facturering vindt in vier gelijke kwartaaltermijnen plaats. Enkele deelnemers hebben in twee halfjaarlijkse termijnen hun bijdrage voldaan.

Sinds 2022 is de nieuwe sturings- en financieringssystematiek van kracht. Een belangrijk onderdeel is dat de taken die de FUMO voor de deelnemers uitvoert, worden afgerekend op basis van nacalculatie van de werkelijk bestede uren. Waar voorgaande jaren de begroting en de rekening hetzelfde waren, is dat vanaf 2022 niet meer het geval.

De urenbesteding voor de reguliere basistaken was lager dan begroot. Met name op het gebied van inrichting gebonden toezicht en toezicht op het gebied van het besluit bodemkwaliteit (Bbk) zijn niet alle uren besteed. De lagere urenbesteding wordt met name veroorzaakt door een lagere bezetting door de krappe arbeidsmarkt, zoals in de toelichting op het programma Toezicht & Handhaving (§4.2) ook is aangegeven.

Voor inrichting gebonden reguleringstaken (meldingen en vergunningen) was de urenbesteding juist hoger dan begroot. Collega’s handelden fors meer meldingen en vergunningen af dan in 2022.Per saldo hebben de deelnemers bijna € 1,2 mln. terugontvangen van de FUMO door de lagere urenbesteding voor de basistaken.

Brikstaken (14)
De urenbesteding voor de Briks-taken was lager dan begroot. Hierdoor zijn ook de verantwoorde opbrengsten lager.

Deelnemersbijdragen plustaken (15)
De afrekening voor plustaken lag in lijn met de begroting. De afwijking was 1.2%. Onder plustaken vallen bijvoorbeeld het uitvoeren van geluidsmetingen en werkzaamheden in het kader van externe veiligheid.

Deelnemersbijdragen collectieve taken (16)
De deelnemersbijdrage aan collectieve taken is fors hoger dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt door de inwerkuren, die volgens het besluit van het AB FUMO van 27 oktober 2022 zijn opgenomen in de afrekening van de collectieve taken. In hoofdstuk drie gaan we inhoudelijk in op de collectieve uren. In totaal is € 558.000 aanvullend bij de deelnemers in rekening gebracht over de collectieve taken.

Saldo Implementatiekosten (17)
Dit gaat over het resterende projectenbudget dat oorspronkelijk voortkomt uit de transitiebegroting. Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 5.2.

Deelnemersbijdragen implementatie Omgevingswet (18)
De deelnemersbijdrage Omgevingswet bestaat voor € 75.000 uit de reguliere bijdrage Omgevingswet en voor ruim € 27.000 uit intern bestede uren aan dit project. Zie hiervoor ook de toelichting op de kosten.

Deelnemersbijdrage project Omgevingsweg overheveling taken (19)
De deelnemersbijdrage aan dit project is gelijk aan de begroting.

Inkomsten specifieke uitkeringen (20)
Het Rijk stelde in 2022 twee Specifieke Uitkeringen open voor Omgevingsdiensten. Deze liepen door in 2023. Dit gaat over:

a. Specifieke Uitkering (SPUK) Omgevingsdiensten Uitvoering IBP (SPUK-IBP)
b. Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE)

Voor SPUK-IBP is in totaliteit een bedrag van € 507.284 ontvangen. In 2022 was hiervan € 46.880 besteed. Het resterende bedrag (€ 460.404) is in 2023 besteed. In totaal waren de uitgaven hoger dan het resterende budget. De totale uitgaven waren € 491.936. De overschrijding zit met name in de materiële kosten van de arbeidsmarktcampagne. Voor een deel worden deze kosten ook gedekt uit het structurele budget voor communicatiekosten.

De Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE) loopt over de periode 2022-2026. In totaal ontvangt de FUMO hiervoor een bedrag van bijna € 2.1 mln. In 2023 zijn 3.651 uren besteed. Gezien het integrale uurtarief van € 109.10, komt dit neer op een bedrag van € 398.303,37 Dit bedrag is zowel aan de batenkant, als aan de kostenkant meegenomen.

In bijlage IV is de sisa-verantwoording voor deze SPUK-regeling opgenomen.

Extra taken projecten (21)
Onder deze post vallen opdrachten die deelnemers aan de FUMO verstrekken bovenop de begrote taken. Hierbij kan gedacht worden aan extra opdrachten in het kader van de stikstofproblematiek, maar ook aan extra ureninzet bij politiek gevoelige dossiers. In de begroting is een doelstelling van een kleine € 700.000 opgenomen. De werkelijke inkomsten vielen hoger uit.

Overige baten (22)
Onder de overige baten vallen enkele doorbelastingen van bedrijfsvoeringskosten.

Rentebaten (23)
Vanaf juli 2022 wordt er rente uitgekeerd over het saldo bij schatkistbankieren. De rente is in 2023 als gevolg van renteverhogingen door de Europese Centrale Bank steeds verder opgelopen tot bijna vier procent. Over 2023 is een renteopbrengst gerealiseerd van € 178.000. Dit was niet begroot, waardoor hier een voordeel ontstaat.

7.6 Vermogensmutaties

	Begroting voor wijziging 2023	Begroting na wijziging 2023	Rekening 2023
Resultaat voor vermogensmutaties	-	-	71.996
- Onttrekkingen aan reserves	-	-	-
- Toevoegingen aan reserves	-	-	-
	-	**-**	**-**
Resultaat na vermogensmutaties	**-**	**-**	**71.996**

Toelichting: In 2023 zijn geen onttrekkingen of toevoegingen aan de reserves geweest.

7.7 Rechtmatigheidsverantwoording

In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het dagelijks bestuur aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders, zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording gaat over de juiste uitvoering van de taken. En omvat de aspecten van begroting, voorwaarden en het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik in de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 19 oktober 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording stelt een grensbedrag in om ervoor te zorgen dat alleen relevante aspecten worden meegenomen in de verantwoording. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt € 602.874. Dat is drie procent van de totale lasten, inclusief mutaties in de reserves.

Conclusie:

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de veranderingen in de balans, rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

In de paragraaf bedrijfsvoering (6.1) heeft het dagelijks bestuur per criterium beschreven welke controles zijn uitgevoerd en welke bevindingen er waren.

7.8 Overige gegevens

7.8.1 Incidentele baten en lasten 2023

Het BBV schrijft voor dat de incidentele baten en lasten in de jaarstukken staan. Dit is vastgelegd in artikel 28, lid c van het BBV:

Hieronder de incidentele baten en lasten van de FUMO over het verslagjaar 2023:

Omschrijving	Bedrag
Kosten bemonstering co-vergisters	€ 31.629
Open dag	€ 21.224
Valideren MBA's	€ 19.234
Bedrijfsarts	€ 17.658
Advocaatkosten	€ 16.414
Overig: Optelsom posten < €10.000	€ 85.873
Totaal	**€ 192.032**

7.8.2 Structurele mutaties 2023 in reserves

Bepaalde regels in het BBV schrijven voor dat de structurele mutaties in reserves in de jaarstukken staan. Dit wordt geregeld in artikel 28, lid d van het BBV:

In het verslagjaar zijn geen structurele toevoegingen en/of onttrekkingen aan de reserves verantwoord.

Voorstel tot bestemming van het resultaat 2023
Het AB FUMO is bevoegd tot het bestemmen van het resultaat. Hierover ontvangt het AB FUMO binnenkort een apart voorstel.

Algemene reserve (weerstandsvermogen)
Volgens artikel 29 lid 8 van de GR FUMO mag het weerstandsvermogen van de FUMO niet meer bedragen dan tien procent van de jaaromzet. Voor zover het batig saldo van enig jaar leidt tot een weerstandsvermogen van meer dan tien procent van de jaaromzet, wordt het meerdere uitgekeerd naar rato van de bijdrage voor basis- en plustaken in het verslagjaar.

Algemene reserve per 1-1-2023	1.134.743
Mutaties algemene reserve 2023	0
Saldo algemene reserve voor resultaatbestemming 2023	1.134.743
De jaaromzet 2023 bedraagt	20.167.809
Maximale toegestaan weerstandsvermogen volgens artikel 29 lid 8 GR (10%)	2.016.781

7.8.3 Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) ingegaan. Dat betekent dat de FUMO zich moet houden aan het algemeen WNT-maximum. In 2023 is het algemene maximum € 223.000, -, inclusief belaste kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen ook de duur) van het dienstverband Waarbij de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Voor topfunctionarissen met en zonder vaste dienstbetrekking gelden verschillende berekeningen die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Bezoldiging topfunctionarissen
Onderstaand tabel is van toepassing op leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. En gaat in vanaf de dertiende maand van de functievervulling.

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	P. Hofstra	
Functiegegevens[5]	Secretaris/ Directeur	
Aanvang[6] en einde functievervulling in 2023	1/1 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1	
Dienstbetrekking?[8]	Ja	
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 135.695	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.122	
Subtotaal	*€ 157.818*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 223.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag[11]	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 157.818	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan[12]	N.v.t	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling[13]	N.v.t.	
Gegevens 2022[14]		
bedragen x € 1	**P. Hofstra**	
Functiegegevens[5]	Secretaris/ Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1	
Dienstbetrekking?[8]	Ja	
Bezoldiging[9]		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 127.341	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.519	
Subtotaal	*€ 145.861*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum[10]	€ 216.000	
Bezoldiging	€ 145.861	

Vanuit deelnemer	Naam	Functie AB	Functie DB	(gewezen) topfunctionaris	Met dienstbetrekking (ja/nee)	Beloning	Belastbare vast en variabele inkosten-vergoeding	Voorziening en ten behoeve van betalingen betaalbaar op termijn	Totale bezoldiging	Duur van het dienstverband in het jaar (in dagen)	Omvang van het dienstverband in het jaar (fte)
Achtkarspelen	Mevrouw L. Van der Tuin-Kuipers	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ameland	De heer P. IJnsen	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Dantumadiel	De heer K. Agricola	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
De Fryske Marren	Mevrouw I. Groeneveld	Lid	Lid/Voorzitter	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Harlingen	De heer H. Sijtsma	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Heerenveen	De heer J. van Veen	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Leeuwarden	De heer H. de Haan	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Noardeast-Fryslân	De heer A.J. Soepboer	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Noardeast-Fryslân	Mevrouw H. Jouta	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ooststellingwerf	De heer G. But	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Opsterland	De heer A. Postma	Lid	Lid/Voorzitter	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Opsterland	De heer M. Van Opzeeland	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	De heer D. Hoogland	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	De heer K. Fokkinga	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	De heer M. De Vries	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Provincie Fryslân	Mevrouw E. Folkerts	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Schiermonnikoog	De heer I. Zonneveld	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Smallingerland	De heer M. le Roy	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Súdwest-Fryslân	Mevrouw P. van den Akker	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Terschelling	Mevrouw J. Hoekstra-Sikkema	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Tytsjerksteradiel	Mevrouw B. van Zandbergen	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Vlieland	De heer M. Schrier	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Waadhoeke	De heer K. Arendz	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Weststellingwerf	Mevrouw H. den Hartigh	Lid		ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Wetterskip Fryslân	Mevrouw A. van der Hoek	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Wetterskip Fryslân	Mevrouw M. Plantinga	Lid	Lid	ja	nee	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.

Uit bovenstaande overzichten blijkt dat de norm voor de WNT in 2023 niet wordt overschreden.

7.8.4 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die een materieel effect hebben op de financiële positie van de FUMO.

Bijlage I: Risicoanalyse

In januari 2024 is de risico-inventarisatie geactualiseerd. De geïdentificeerde risico's zijn in de tabel hieronder overgenomen en aangevuld met informatie over de aard van het risico, de kans van optreden en de financiële impact.

Risicoanalyse
Als de volgende risico's zich voordoen, kunnen deze financiële gevolgen hebben. Deze worden erkend door de FUMO:

	Omschrijving risico	Beheersmaatregelen	Bedrag	Kans (Hoog, Middel, Laag)	Impact
1.	In de begroting is rekening gehouden met een indexering van 5,2%. Dit is gebaseerd op de Middellange termijn raming van het CPB van maart 2023. Vanaf het najaar van 2021 is de inflatie alleen sterk opgelopen. Hierdoor ontstaat het risico dat de indexering ontoereikend is. Met name CAO-effecten kunnen tot extra kosten leiden. Een stijging van 2% bovenop de indexering van de loonkosten, betekent een extra kostenpost van ongeveer € 300.000.	• Geen beheersmaatregelen mogelijk	€ 300.000	M	€ 150.000
2.	In de begroting 2025 is rekening gehouden met een renteopbrengst van € 150.000. Dit is het gevolg van de sterk gestegen rente in de afgelopen jaren. Het risico bestaat dat de rente weer gaat dalen en dat de begrote opbrengst niet gerealiseerd gaat worden. Het maximale risico wordt geschat op € 75.000, uitgaande van de halvering van de huidige rente.	• Geen beheersmaatregelen mogelijk	€ 75.000	M	€ 37.500
3.	De productiviteitsnorm bedraagt vanaf 2022 1.360 uur per fte. Ondanks het feit dat deze in 2022 is gehaald, bestaat de kans dat we deze norm in toekomstige jaren niet gaan halen. Uitgaande van een realisatie van 1.330 uur en een formatie van 148 fte, schatten we het risico in op € 375.000.	* Sturing op het behalen van de productiviteitsnorm. Hierbij kan gekeken worden naar de wijze van tijdsregistratie. • Met de deelnemers en het bestuur in gesprek gaan over de haalbaarheid van de productiviteitsnorm en deze eventueel bijstellen.	€ 375.000	M	€ 187.500
4.	Het ICT-landschap, waaronder het zaaksysteem LEEF, moet worden aangepast aan de veranderende wet- en regelgeving. Daarnaast vereist de aansluiting op het digitale stelsel een organisatie die geheel digitaal kwalitatieve, hoogstaande informatie verzamelt en opmaakt. Dit betekent dat (interne) processen en systemen opnieuw ingericht moeten worden. Ook moeten er aanpassingen komen om nieuwe data, noodzakelijk als gevolg van de Omgevingswet, te kunnen registreren. Omvang van het risico is moeilijk te bepalen. In 2023 wordt een visie op het ICT-landschap opgesteld. Het AB krijgt deze tijdens de vergadering van 11 april 2024 ter vaststelling voorgelegd. Schatting risico is € 400.000.	• Werken met een gedegen projectplanning, waarin prioriteiten worden gesteld op basis van beschikbare uren/budget. • Goed verwachtingsmanagement richting de deelnemers.	€ 400.000	H	€ 320.000

5.	De Omgevingswet vraagt om een nieuwe manier van (samen)werken. Aandachtspunt hierbij is de aansluiting tussen het huidige personeelsbestand en de transitie naar het werken onder de Omgevingswet, inhoudelijk en/of op houding en gedrag. Het risico bestaat dat er sprake is van suboptimaal werken door deze verandering. Dit risico wordt ingeschat op € 400.000.	• Uitvoeren van strategische personeelsplanning • Heroriëntatie van de inzet van het personeel	€ 400.000	M	€ 200.000
6.	In de begroting is een flexibele schil van 15% opgenomen. Wanneer er naar verhouding meer moet worden ingehuurd, is het risico dat de kosten van in inhuur hoger uitvallen dan begroot. Wanneer de verhouding 80/20 wordt in plaats van 85/15, levert dit verhoudingsgewijs 7 fte meer inhuur op. Inhuur kosten gemiddeld ca € 40.000 per jaar meer (per fte), waardoor het totale risico € 280.000 bedraagt.	Het project Strategische Personeelsplanning probeert om een andere manier van werving en selectie. Hierbij wordt ingezet op een stevigere verbinding met opleidingsinstituten en het verleggen van de koers naar het meer zelf vormen en opleiden van personeel.	€ 280.000	H	€ 224.000
Totaal			**€ 1.830.000**		**€ 1.119.000**

* Bij een hoog risico wordt de financiële impact voor tachtig procent meegenomen, bij een gemiddeld risico voor vijftig procent en bij een laag risico voor twintig procent.

Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de financiële impact € 1.119.000. Het huidige weerstandsvermogen van de FUMO is van voldoende omvang, waardoor de FUMO optredende risico's kan opgevangen.

Bijlage II: Overzicht taakvelden

Rekening FUMO	2023	0,1 Bestuur	0,4 Overhead, ondersteuning organisatie	0,8 Overige baten en lasten	7,4 Milieu-beheer	8,3 Wonen en Bouwen	Totaal
Personeelskosten	15.670.646	35.000	3.343.214		12.075.650	216.782	
Inbesteding o.b.v. DVO's	546.990		546.990				
Detachering Wetterskip	36.160				36.160		
Materiele lasten	3.313.662		3.313.662				
Implementatiekosten	336.323		336.323				
Onvoorzien	192.032		192.032				
Totaal lasten	**20.095.813**	**35.000**	**7.732.221**	**-**	**12.111.810**	**216.782**	**20.095.813**
Baten:							
Basistaken	9.433.557				9.433.557		
Aanvullende taken	5.153.932				4.937.151	216.782	
Extra taken projecten	4.237.038				4.237.038		
Bijdrage implementatiekosten	1.165.780		1.165.780				
Rentebaten	177.501		177.501				
Totaal baten	**20.167.809**	**-**	**1.343.282**	**-**	**18.607.745**	**216.782**	**20.167.809**
Saldo voor vermogensmutaties	**71.996**						
Vermogensmutaties							
Saldo na vermogensmutaties	**71.996**						

Bijlage III: Totaalbeeld kwaliteitscriteria

Nr.	Deskundigheid	Resultaat
1.	Casemanagen	=
2.	Vergunningverlening bouwen en RO	-
3.	Vergunningverlening milieu	
	• Klasse I en II inrichtingen	=
	• Klasse III inrichtingen	=
	• Binnen sector procesindustrie	>
	• Binnen sector agrarisch	=
	• Binnen sector afval	=
4.	Toezicht en handhaving bouwen en RO	-
5.	Toezicht en handhaving milieu	
	• Klasse I en II inrichtingen	=
	• Klasse III inrichtingen	=
	• Binnen sector procesindustrie	>
	• Binnen sector agrarisch	>
	• Binnen sector afval	>
6.	Toezicht en handhaving bodem	-
7.	Toezicht en handhaving groene wetten	=
8.	Behandelen juridische aspecten vergunningverlening	>
9.	Behandelen juridische aspecten handhaving	>
10.	Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluiten	-
11.	Ketentoezicht	-
12.	Buitengewone opsporing milieu (boa's domein II)	=
13.	Bouwfysica	-
14.	Brandveiligheid	-
15.	Constructieve veiligheid	-
17.	Sloop en asbest	=
18.	Afvalwater	-
19.	Bodem, bouwstoffen, water (activiteiten 1 t/m 3)	+/-
20.	Externe veiligheid	+/-
21.	Geluid	>
22.	Groen en ecologie	-
23.	Luchtkwaliteit	=
27.	Energie en duurzaamheid	-
Legenda		
Voldoet aan kwaliteitseisen.		=
Voldoet aan kwaliteitseisen. Uitbesteding aan marktpartijen is volgens KC 2.2 toegestaan.		u
Voldoet aan kwaliteitseisen met uitzondering van kleine tekortkoming(en) in opleiding/kennis.		>
Werkvoorraad beperkt waardoor niet aan frequentie-eis kan worden voldaan.		+/-
Voldoet niet aan kwaliteitseisen.		-

Hieronder volgt een toelichting op bovenstaande tabel.

2 - Vergunningverlening bouwen en RO
Er voldoet één medewerker volledig aan de kwaliteitseisen. Gelet op de mogelijkheid tot inhuur vinden we deze kennis vooralsnog voldoende.

3 - Vergunningverlening milieu
Binnen de sector procesindustrie heeft een medewerker niet de basiscursus Wro (bestemming) gevolgd en de aanvullende kennis op domino-effecten. Verder voldoet hij aan de kwaliteitseisen.

4 - Toezicht en handhaving RO
Gelet op de te uitvoeren basistaken voldoet de FUMO waarschijnlijk niet aan deze criteria aangezien er geen aanleiding is om medewerkers bijvoorbeeld een aanvullende cursus bouwkunde te verplichten.

5 - Toezicht en handhaving milieu
Deze afdeling voldoet volledig aan twee van de vijf activiteiten. De uitzonderingen gaan over enkele onderdelen op het gebied van verdiepende kennis voor het houden van administratief toezicht en audits. Daarnaast zijn er personele wisselingen geweest.

6 - Toezicht en handhaving bodem
Binnen dit deskundigheidsgebied hebben meerdere personeelswisselingen plaatsgevonden. We zetten in op opleidingen, cursussen en het opdoen van ervaring om aan de kwaliteitscriteria te voldoen.

10 - Behandelen juridische aspecten afwijkingsbesluiten
Er is onvoldoende werkvoorraad vanuit de deelnemers voor dit deskundigheidsgebied.

11 - Ketentoezicht
Het ketentoezicht is bij de FUMO in ontwikkeling. De FUMO-medewerkers die toezicht houden naar aanleiding van ketensignalen, voldoen aan de eisen die gesteld worden bij de deskundigheidsgebieden Toezicht en handhaving milieu en Buitengewone opsporing milieu, welzijn en infrastructuur. Het deskundigheidsgebied Ketentoezicht richt zich slechts op twaalf specifieke activiteiten en koppelt daaraan opleidings- en kennisvereisten. Hoewel nog niet alle twaalf activiteiten zijn geïmplementeerd binnen de FUMO, voldoen ook nog geen medewerkers hieraan.

13, 14 en 15 - Bouwfysica, Brandveiligheid en Constructieve veiligheid
Als deze werkzaamheden noodzakelijk zijn ter uitvoering van onze basistaken, dan wordt deze expertise ingehuurd.

18 - Afvalwater
Er zijn enkele tekortkomingen in opleiding en aanvullende kennis. Deze worden ook meegenomen in het op te stellen plan van aanpak voor kwaliteitscriteria naar aanleiding van de robuustheidscriteria.

19 - Bodem, bouwstoffen, water
Twee personen voldoen volledig aan de basisopleidingsvereisten en de werkervaring. De aanvullende kennis voldoet nagenoeg, alleen is de werkvoorraad onvoldoende.

21 - Geluid
Een paar medewerkers hebben enkele basiscursussen en/of aanvullende opleidingen nog niet gevolgd, waardoor dit team niet volledig voldoet aan de gestelde kwaliteitscriteria. Voor zover deze

raken aan het basistakenpakket, wordt deze meegenomen in het eerdergenoemde plan van aanpak kwaliteitscriteria naar aanleiding van de robuustheidscriteria.

22 - Groen en ecologie
Voor het deskundigheidsgebied Groen en ecologie (als onderdeel van de vergunningsaanvraag) wordt de provincie Fryslân om advies gevraagd. Vandaar dat er onvoldoende werkvoorraad is en de FUMO niet voldoet aan deze kwaliteitscriteria.

27 - Energie en duurzaamheid
Er zijn inmiddels vier toezichthouders actief, die primair werkzaamheden uitvoeren onder dit deskundigheidsgebied. De medewerkers voldoen op onderdelen al wel aan de gestelde opleidings- en ervaringsvereisten en voldoen volledig aan de vereisten van aanvullende kennis. Met het huidige team voldoen we aan de eisen voor bezetting en met het overdragen van de basistaken per 2025, wordt ook de frequentie verhoogd.

FUMO
Omgevingsdienst Fryslân

Bijlage IV Sisa-bijlage

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
IenW	E93	**Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH**	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E93/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/03*			
			€ 491.937	€ 538.817	Nee			
			Naam activiteit *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/04*	Besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E93/06*			
			1 Deelname werk- en projectgroepen	€ 32.277	€ 32.277			
			2 Aanleveren van data voor het IPB	€ 2.332	€ 5.300			
			3 Scholing en opleiding	€ 57.523	€ 57.523			
			4 Inzicht in de bestaande vormen van bekostiging van de omgevingsdienst	€ 4.134	€ 4.134			
			5 Implementatie van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingswet	€ 3.021	€ 3.021			
			6 Uniforme indeling naar risico van zorgbedrijven (risico ranking)	€ 0	€ 0			
			7 Openbaar maken van definitieve handhavingsbeschikkingen Wabo-inspecties	€ 91.743	€ 91.743			
			8 Landelijke arbeidsmarktcampagne	€ 201.056	€ 216.532			
			9 Onderzoek onder het IBP naar belangrijke (transitie)opgaven	€ 8.310	€ 8.310			
			10 Eén risicoanalyse en uitvoerings- en handhavingsplan per omgevingsdienst	€ 5.830	€ 5.830			
			11 Opstellen en uitvoeren van implementatieprogramma	€ 6.334	€ 6.334			
			12 Participeren in onderzoek naar mandaten	€ 2.862	€ 2.862			
			13 Visitaties bij omgevingsdiensten en meewerken aan evaluatie van de pilots	€ 30.934	€ 30.934			
			14 Plan van aanpak voor het inrichten van een systeem van onderzoeken door ILT naar het functioneren van het VTH stelsel	€ 0	€ 0			
			15 Materiele kosten (max 10% van bedrag genoemd in bijlage 2 SPUK)	€ 45.581	€ 74.017			
EZK	F21	**Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F21/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F21/02*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/03*	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee) *Aard controle D2* *Indicator: F21/04*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle R* *Indicator: F21/05*	
			398.303	407.138	Nee	Ja	Nee	

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan het algemeen bestuur van gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing te Grou gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 als van het vermogen van gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2023.
- De balans per 31 december 2023.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 19 oktober 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van gemeenschappelijke regeling Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 200.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan u tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 10.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Wij hebben onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel dat de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- Het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling.
- Het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 19 oktober 2023.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 19 oktober 2023 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 11 juli 2024

Eshuis Registeraccountants B.V.
Was getekend: drs. E. Vriesen RA